

EEN GOEDE START

*Bouwen en inrichten voor jongeren van
14 tot en met 18 jaar met een licht
verstandelijke beperking, autisme
spectrum stoornis en/of
gedragsproblematiek*

Vivian Campschoer & Minke Janssen

Colofon

Dit onderzoek is verricht ten behoeve van de beroepstaak “Onderzoek en Innovatie” van de opleiding Pedagogiek aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen in opdracht van Pluryn te Oosterbeek.

Titel	Een goede start <i>Bouwen en inrichten voor jongeren van 14 tot en met 18 jaar met een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en/of gedragsproblematiek</i>
Studenten	Vivian Campschroer Studentnummer 507827 VAJ.Campschroer@student.han.nl Minke Janssen Studentnummer 503324 MMJM.Janssen@student.han.nl
Onderwijsinstelling	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen Kapittelweg 33 6525 EN Nijmegen
Faculteit	Gedrag, Gezondheid en Maatschappij
Opleiding	Pedagogiek
Begeleidend docent	Eric Siebenheller Erik.Siebenheller@han.nl
Eerste beoordelaar	Mariska Gootzen Mariska.Gootzen@han.nl
Praktijkorganisatie	Pluryn, Jan Pieter Heije Utrechtseweg 316 6862 BC Oosterbeek
Opdrachtgever	Mirjam Gidding mgidding@pluryn.nl Clusterleider
Plaats	Nijmegen
Datum	30 mei 2016

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksrapport voor de afstudeeropdracht binnen Pluryn en het Dr. Leo Kannerhuis. Dit in opdracht van Hogeschool van Arnhem en Nijmegen ter afronding van de bachelor opleiding Pedagogiek. Deze twee organisaties gaan samen een nieuwe behandelgroep opzetten voor jongeren in de leeftijd van 14 tot en met 18 jaar met een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en/of gedragsproblematiek.

Wij willen als eerste onze opdrachtgever Mirjam Gidding bedanken. Zij heeft ons de kans gegeven om mee te werken aan dit grote project van Pluryn en het Dr. Leo Kannerhuis.

Daarnaast willen wij onze begeleider vanuit school, Eric Siebenheller, bedanken voor zijn hulp en begeleiding gedurende dit afstudeerproces.

Als laatste willen wij alle respondenten bedanken voor hun medewerking aan dit onderzoek.

Vivian Campschroer en Minke Janssen

Inhoudsopgave

Colofon	2
Voorwoord	3
Samenvatting	6
1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding van het praktijkonderzoek	7
1.2 Context van het onderzoek	7
1.3 Leeswijzer	8
2. Probleemanalyse	8
2.1 Analyse van het probleem in de praktijk	8
2.2 Analyse van het probleem in de literatuur	11
2.2.1 Licht verstandelijke beperking	11
2.2.2 Autisme spectrum stoornis	12
2.2.3 Gedragsproblematiek	13
2.2.4 Cijfers	14
2.2.5 Behandelgroepen	14
2.2.6 Bouwen en inrichten voor jongeren met autisme spectrum stoornis	15
2.2.7 Bouwen en inrichten voor jongeren met gedragsproblematiek	17
2.2.8 Bouwen en inrichten voor jongeren met een licht verstandelijke beperking	17
2.2.9 Conclusie	17
2.3 Probleemstelling	18
2.3.1 Doelstelling	18
2.3.2 Vraagstelling	18
2.3.3 Deelvragen	18
3. Methode van onderzoek	19
3.1 Onderzoeksbenadering	19
3.2 Participanten	19
3.3 Procedure van het onderzoek	20
3.4 Meetinstrumenten	20
3.5 Analyse	23
3.6 Betrouwbaarheid en validiteit	23
4. Resultaten	24
5. Conclusie en discussies	32
5.1 Conclusies deelvragen en literatuur	32

5.1.1 Deelvragen	32
5.1.2 Hoofdvraag	39
5.2 <i>Discussie</i>	39
5.2.1 Betrouwbaarheid en validiteit	39
5.2.2 Afbakening	41
5.2.3 Verder onderzoek nodig	41
5.3 <i>Suggesties voor vervolgonderzoek</i>	42
5.4 <i>Aanbevelingen voor de praktijk</i>	42
5.5 <i>Het product</i>	43
Literatuurlijst	44
Bijlagen	48
<i>Bijlage I – Tijdspad van het onderzoek</i>	48
<i>Bijlage II - Definiëring begrippen</i>	50
<i>Bijlage III – Voorbeelden van de huidige inrichting van de behandelgroepen en de belemmerende factoren voor de ontwikkeling van de doelgroep</i>	51
<i>Bijlage IV – Licht verstandelijke beperking</i>	52
<i>Bijlage V – Autisme spectrum stoornis</i>	54
<i>Bijlage VI – Bouwen en inrichten voor jongeren met autisme spectrum stoornis</i>	55
<i>Bijlage VII – Het meetinstrument</i>	56
<i>Bijlage VIII – Operationalisering van de deelvragen</i>	57
<i>Bijlage IX – De interviews</i>	64
<i>Bijlage X – Transcriptie, samenvatting en codering</i>	73
Transcriptie en codering respondent 5	73
Samenvatting respondent 5	82

Samenvatting

Het afstudeeronderzoek vindt plaats binnen de organisatie Pluryn in samenwerking met het Dr. Leo Kannerhuis. Zij willen dat er voor jongeren met een autisme spectrum stoornis (ASS), licht verstandelijke beperking (LVB) en/of gedragsproblematiek een nieuwe behandelgroep wordt opgezet. Voor dit rapport is onderzocht hoe deze nieuwe behandelgroep vormgegeven moet worden, om zo de ontwikkeling van de doelgroep te bevorderen. Het uiteindelijke doel is dat de organisaties Pluryn en Dr. Leo Kannerhuis een nieuwe behandelgroep opgezet hebben voor jongeren met een LVB, ASS en/of gedragsproblematiek, waarin de ontwikkeling van deze jongeren het beste tot zijn recht komt. De volgende vraagstelling staat centraal tijdens het onderzoek: 'In welke vorm van huisvesting komt de ontwikkeling van jongeren van 14 tot en met 18 jaar met een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en/of gedragsproblematiek het beste tot zijn recht?'. Het is een beschrijvend en evaluerend onderzoek, waar een kwalitatieve benadering centraal staat. Echter, is er ook gebruik gemaakt van cijfermatige informatie, waardoor er ook sprake is van gekwantificeerd onderzoek.

Concluderend kan gesteld worden dat volgens de jongeren en persoonlijk begeleiders, met betrekking tot de huisvesting, de jongeren behoefte hebben aan overzicht, voorspelbaarheid, persoonlijke ruimte, toezicht, veiligheid, huiselijkheid, het ontwikkelen van zelfstandigheid, een plek waar ze zich kunnen terug trekken van de groepsdruk en een prikkelarme ruimte. Daarbij kan geconcludeerd worden dat er verschillende bevorderende factoren zijn, met betrekking tot de doelgroep, op het gebied van inrichting van de huisvesting, zoals de basisinrichting van de slaapkamers en een prikkelarme woonkamer. Ook een aparte speelruimte als onderdeel van de woonkamer is een bevorderende factor. Zo wordt de ontwikkelingstaak 'vrije tijd' bevorderd, jongeren kunnen dan activiteiten ondernemen en hun vrije tijd zinvol doorbrengen. Bij de keuken is een belangrijke factor dat er geen sloten op de keukenkasten zitten. Dit bevordert de ontwikkelingstaak 'eigen woonsituatie', omdat jongeren dan leren om zorg te dragen voor spullen. Twee andere factoren die van belang zijn voor de keuken zijn genoeg werkruimte en een kookeiland, om zo de communicatie te bevorderen. Daarnaast werkt de L-vorm van de badkamer bevorderend, omdat er door deze vorm privacy en overzicht ontstaat. Hier hebben de jongeren behoeften aan. Als laatste is een aparte time-out ruimte een bevorderende factor, omdat de doelgroep in deze ruimte tot rust kan komen. Er zijn ook verschillende belemmerende factoren, zoals geluidsoverlast, de balk voor het raam, een te kleine keuken, een instellingsdouche en het gemis van een time-out ruimte.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding van het praktijkonderzoek

Het afstudeeronderzoek vindt plaats binnen de organisatie Pluryn in samenwerking met het Dr. Leo Kannerhuis. Pluryn en het Dr. Leo Kannerhuis, beide landelijk werkende zorginstellingen, ontwikkelen gezamenlijk een specialistische voorziening voor mensen met autisme spectrum stoornis, in combinatie met forse gedragsproblematiek en eventueel een verstandelijke beperking (Pluryn, 2015). Voor deze doelgroep is momenteel geen passende behandelomgeving beschikbaar in Nederland. Voor de moeilijk plaatsbare doelgroep van jongeren met een autisme spectrum stoornis en een zeer complexe zorgvraag, werken Dr. Leo Kannerhuis en Pluryn momenteel aan een gezamenlijke oplossing. Dit op verzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Wonen met begeleiding zal worden gerealiseerd op of nabij een terreinvoorziening van Pluryn. Het Dr. Leo Kannerhuis stelt zijn GGZ- en ASS-expertise beschikbaar (Pluryn, 2015).

1.2 Context van het onderzoek

Pluryn is een landelijk werkende organisatie voor zorg en behandeling aan mensen met complexe zorgvragen (Pluryn, z.d.-a). Pluryn werkt binnen de gehandicaptenzorg, jeugdzorg en GGZ. Er zijn 10 terreinlocaties en meer dan 250 woonlocaties in Gelderland, Noord-Limburg en Noordoost-Brabant (Pluryn, z.d.-e). De missie van Pluryn is 'Sterker in de samenleving'. Pluryn gaat uit van de eigen kracht en wens van de mens (Pluryn, z.d.-d). "Wij inspireren jongeren en (jong) volwassenen met complexe zorgvragen om zich maximaal te ontplooien en volwaardig deel te nemen aan de maatschappij. Dit bij alle facetten van het dagelijks leven" (Pluryn, z.d.-d). Op doelgroep niveau werkt Pluryn samen met verschillende organisaties, waaronder Dr. Leo Kannerhuis, kinder- en jeugdpsychiatrie en autisme. Het Dr. Leo Kannerhuis is een topklinische voorziening die gespecialiseerd is in de behandeling van mensen met een autisme spectrum stoornis (ASS) en de ondersteuning en begeleiding van de omgeving (Dr. Leo Kannerhuis, z.d.-a). Tevens is het een kenniscentrum voor consultatie, detachering, voorlichting, opleiding en onderzoek met betrekking tot ASS. Zij werken vanuit de missie op levensloopbegeleiding. Dit houdt in dat zij inspelen op die momenten in het leven van iemand met ASS op het gebied van zorg, behandeling of ondersteuning als daar behoefte aan is (Dr. Leo Kannerhuis, z.d.-b).

1.3 Leeswijzer

Dit onderzoek bestaat uit zowel literatuuronderzoek als praktijkonderzoek. In hoofdstuk 2 wordt het probleem geanalyseerd aan de hand van de praktijk en literatuur en hieruit volgt een conclusie. Daarna volgen de doelstelling, vraagstelling en deelvragen. In hoofdstuk 3 wordt de methode van onderzoek beschreven aan de hand van de onderzoeksbenadering, participanten, procedure van onderzoek, meetinstrumenten, analyse en betrouwbaarheid en validiteit. In hoofdstuk 4 komen de resultaten van het praktijkonderzoek aan bod. In hoofdstuk 5 worden er per deelvragen en hoofdvraag conclusies getrokken en worden er aanbevelingen aangeraden. Tevens worden er zaken met betrekking tot het onderzoek ter discussie gesteld en worden er als laatste suggesties voor het vervolgonderzoek besproken. Zie bijlage I voor het tijdschema van dit onderzoek^A. De definitie van begrippen is te vinden in bijlage II.

2. Probleemanalyse

In de probleemanalyse wordt in §2.1 het probleem geanalyseerd aan de hand van de praktijk, door middel van het 5xW+H model van Migchelbrink (Donk & Lanen, 2011). In §2.2 wordt het probleem geanalyseerd aan de hand van literatuur. Hieruit volgt een conclusie. Daarna worden er in §2.3 de probleemstelling en doelstelling besproken en worden de deelvragen toegelicht.

2.1 Analyse van het probleem in de praktijk

De analyse zal geschieden aan de hand van het model 5xW+H van Migchelbrink (Donk & Lanen, 2011).

Wat is het probleem?

Het probleem is dat er op dit moment, zowel binnen Pluryn als het Dr. Leo Kannerhuis, een behandelgroep specifiek gericht op de doelgroep jongeren in de leeftijd van 14 tot en met 18 jaar met een licht verstandelijke beperking (LVB) en autisme spectrum stoornis (ASS) en/of gedragsproblematiek ontbreekt (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 4 februari 2016).

Vanuit de gemeente Renkum is de vraag gekomen om een behandelgroep op te zetten voor jongeren met een LVB en ASS, jongeren met een LVB en gedragsproblematiek en jongeren met een LVB en een combinatie van ASS en gedragsproblematiek. De behandelgroep moet zowel pedagogisch als fysiek aansluiten op de behoeften van deze doelgroep met drie verschillende diagnoses. Om dit tot stand te brengen gaan de organisaties Pluryn en Dr. Leo

^A De verwijzing naar de bijlage wordt in het vervolg van dit document op deze manier gedaan. De bron waar de bijlage betrekking op heeft, wordt in de bijlage vermeld.

Kannerhuis samenwerken. Op dit moment hebben de organisaties geen zicht op hoe een nieuwe behandelgroep eruit moet komen te zien, om zo de ontwikkeling van de doelgroep te bevorderen. Het gaat hier om de behoeften van de jongeren en een omgeving creëren waarin zij zich kunnen ontwikkelen (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 4 februari 2016). In eerste instantie is het een vraag vanuit de gemeente. Later blijkt dit toch een probleem voor de organisaties, omdat zij nog onvoldoende zicht hebben op waaraan de huisvesting van een behandelgroep voor deze doelgroep moet voldoen. Het Dr. Leo Kannerhuis, expert op het gebied van ASS, is gaan kijken op de Jan Pieter Heije (een orthopedagogisch behandelcentrum van Pluryn) en gaf aan dat de behandelgroepen, op de manier hoe deze gebouwd en ingericht zijn, op dit moment niet aansluiten op de doelgroep jongeren met ASS. Een voorbeeld die de expert gaf, betrof het lawaai en de prikkels die uit aan elkaar grenzende kamers komen (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 4 februari 2016).

Voor wie is het een probleem?

Vanuit een meso perspectief is het een probleem voor de organisaties Pluryn en Dr. Leo Kannerhuis. Zij merken steeds vaker dat de huidige behandelgroepen niet geschikt zijn voor de bevordering van de ontwikkeling van de doelgroep jongeren met een LVB, ASS en/of gedragsproblematiek (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 26 februari 2016). Dit is te merken aan het gedrag van de jongeren. Zij zijn sneller en meer overprikkeld en het fysiek ingrijpen neemt hierdoor toe. Er zijn aannames dat dit af zal nemen als er anders gebouwd en ingericht gaat worden (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 8 maart 2016).

Vanuit een microperspectief is dit ook een probleem voor de jongeren. Dit betekent namelijk dat de zorg niet goed bij de doelgroep aansluit en hierdoor hebben jongeren vaak al veel behandelingen op verschillende settingen gehad. Dit geldt voor zowel Pluryn als het Dr. Leo Kannerhuis. Het is belangrijk voor deze doelgroep dat zij al vanaf het eerste moment in een voor hen juiste omgeving behandeld worden. Om hoeveel jongeren dit landelijk precies gaat, is nog onbekend. Dit plan zal worden geschreven voor een behandelgroep die plaats heeft voor acht of negen cliënten (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 26 februari 2016). Vanuit een macroperspectief is dit een probleem voor de gemeente. Vanaf 1 januari 2015 valt de gehele jeugdzorg namelijk onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten (NJI, z.d.). Door de transitie zijn er landelijke zorgtafels (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 1 maart 2016). Bij deze zorgtafels worden ingewikkelde casussen besproken, zo ook deze casus van het afstudeeronderzoek. De gemeente heeft het initiatief genomen om met Pluryn en Dr. Leo Kannerhuis in overleg te gaan over deze casus. Door de transitie verwacht de gemeente dat de organisaties zowel onderling als met hen gaan samenwerken. Door dit overleg is naar voren gekomen dat beide organisaties hetzelfde probleem hebben (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 1 maart 2016).

Waarom is het een probleem?

Binnen Pluryn zijn de behandelgroepen vooral gericht op een LVB, gedragsproblematiek en complexe zorgvragen (Pluryn, z.d.-a). Binnen het Dr. Leo Kannerhuis zijn de behandelgroepen specifiek gericht op ASS (Dr. Leo Kannerhuis, z.d.-a). Bij het Dr. Leo Kannerhuis komen steeds vaker jongeren met gedragsproblematiek en bij Pluryn komen steeds meer jongeren met ASS (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 4 februari 2016). De organisaties merken dat hun behandelgroepen vooral zijn vormgegeven en ingericht op hun eigen doelgroep met hun eigen problematiek, waardoor er geen optimale omgeving is voor de doelgroep jongeren van 14 tot en met 18 jaar met een LVB, ASS en/of gedragsproblemen. Dit komt hun ontwikkeling niet ten goede (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 4 februari 2016). Om deze reden gaan zij samenwerken om een nieuwe behandelgroep op te starten voor deze jongeren met een LVB, ASS en/of gedragsproblematiek.

Wanneer treedt het probleem op?

Het probleem treedt op als de behandelgroep de ontwikkeling van de doelgroep belemmert. Zoals hierboven al beschreven, is uit het overleg tussen de gemeente en de organisaties Pluryn en Dr. Leo Kannerhuis het probleem naar voren gekomen (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 26 februari 2016). De organisaties Pluryn en Dr. Leo Kannerhuis hebben namelijk geen zicht op hoe de nieuwe behandelgroep voor deze doelgroep gebouwd en ingericht moet worden, omdat deze doelgroep op dit moment nog niet bestaat binnen de organisaties (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 26 februari 2016).

Waar doet het probleem zich voor?

Het probleem komt voor in het hele land, want er is nog geen passende behandelomgeving beschikbaar voor deze doelgroep (Pluryn, 2015). De gemeente Renkum heeft de landelijke organisaties Pluryn en Dr. Leo Kannerhuis gevraagd om hier mee aan de slag te gaan (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 1 maart 2016).

Hoe is het probleem ontstaan?

Door de transitie wordt er samenwerking verwacht tussen de gemeente Renkum en de landelijke organisaties Pluryn en Dr. Leo Kannerhuis (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 1 maart 2016). Door de zorgtafels is dit probleem inzichtelijk geworden (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 1 maart 2016).

De organisaties hebben hun behandelgroepen ingericht op hun specifieke doelgroep (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 4 februari 2016). Echter merken de organisaties steeds

vaker dat de jongeren die bij hen binnenkomen niet altijd meer vallen onder hun specifieke doelgroep. Dit betekent dat de doelgroep steeds breder wordt, maar de behandelgroepen hier niet op ingericht zijn. Dit doet de ontwikkeling van de jongeren niet ten goede (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 4 februari 2016). In bijlage II zijn drie voorbeelden beschreven over de huidige inrichting van de behandelgroepen, die de ontwikkeling van de doelgroep belemmeren.

Het orthopedagogische behandelcentrum Jan Pieter Heije van Pluryn is een paar jaar geleden helemaal vernieuwd. Voorheen stonden de woongroepen verspreid over het terrein, na de verbouwing zijn ze gegroepeerd rondom een grote open ruimte (Pluryn, 2012). De jongeren kregen de beschikking over grotere slaapkamers en per behandelgroep een ruime huiskamer voorzien van nieuw meubilair. Elke behandelgroep heeft een eigen tuin. De ruimte geeft rust en daardoor is het prettiger wonen voor de jongeren (Pluryn, 2012). Er is in de huidige situatie algemeen gebouwd, wel voor een verzwaarde doelgroep, maar niet specifiek gericht op ASS (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 8 maart 2016).

2.2 Analyse van het probleem in de literatuur

In deze paragraaf worden de verschillende ontwikkelingsstoornissen toegelicht. Eerst zal er een definitie van een LVB gegeven worden, gevolgd door ASS en als laatste wordt er een koppeling gemaakt met de gedragsproblematieken. Daarnaast wordt er literatuuronderzoek gedaan naar de behandelgroepen van Pluryn en Dr. Leo Kannerhuis en het bouwen en inrichten van een behandelgroep voor deze doelgroep.

De literatuur over de ontwikkelingsstoornissen is relevant voor dit onderzoek, omdat dit een beeld schetst van de doelgroep en hun mogelijkheden en beperkingen. Literatuur over de behandelgroepen geeft een beeld van de huidige situatie. Dit is belangrijk voor het onderzoek, omdat er zo gekeken kan worden naar de verschillen en overeenkomsten tussen hoe de ruimtes van de behandelgroepen op dit moment gebouwd en ingericht zijn en hoe deze in de toekomst gebouwd en ingericht gaan worden voor de doelgroep. De literatuur over het bouwen en inrichten van een behandelgroep voor deze doelgroep is relevant, omdat er zo gekeken kan worden waar er in de beoogde situatie rekening mee gehouden moet worden met betrekking tot de ontwikkeling van deze doelgroep.

2.2.1 Licht verstandelijke beperking

Met de term 'licht verstandelijke beperking' worden volgens de DSM-IV-TR jongeren met een intelligentie quotiënt (IQ) tussen de 50 en 70 bedoeld (Zoon, 2013). Een LVB is meer dan een lager IQ en alleen op basis van een IQ-score kan geen uitspraak gedaan worden over de aanwezigheid en ernst van een verstandelijke beperking. Naast een lager IQ is er bij een LVB ook sprake van gelijktijdige tekorten in of beperkingen van het huidige aanpassingsgedrag. Kort samengevat zijn de LVB-specifieke kenmerken: intelligentie tussen

50 en 70 en een beperkt sociaal aanpassingsvermogen. Ook jongeren met een IQ tussen de 70 en 85 worden tot de doelgroep LVB gerekend, wanneer zij beperkingen in hun sociaal aanpassingsvermogen ervaren (Zoon, 2013). Zie bijlage III ¹ voor meer informatie over jongeren met een IQ tussen de 70 en 85.

Onderzoek heeft aangetoond dat het werkgeheugen van jongeren met een LVB een vertraagde ontwikkeling doormaakt (Zoon, 2013). Onder werkgeheugen wordt het gelijktijdig opslaan en bewerken van informatie verstaan. Door dit beperkte werkgeheugen zijn executieve functies beperkt ontwikkeld. Executieve functies zijn het vermogen om dingen te organiseren, te focussen en impulsen onder controle te houden (Zoon, 2013). Zie bijlage III ² voor meer informatie over executieve functies.

De emotionele ontwikkeling van jeugdigen met een LVB stagneert veelal op het niveau van een schoolkind (Zoon, 2013). Emoties als verdriet, liefde en haat zijn goed ontwikkeld, maar door de beperking in hun cognitief functioneren is het moeilijk om deze te kunnen definiëren. Met als gevolg dat het voor de jongeren moeilijk is om adequaat op hun emoties te reageren. Hun empathisch vermogen wordt zodoende minder goed ontwikkeld (Zoon, 2013). Zie bijlage III ³ voor meer informatie over empathie.

Doordat jongeren met een LVB geen uiterlijke kenmerken hebben waaraan hun beperking te herkennen is, worden zij vaak op een te hoog niveau ingeschat (Zoon, 2013). De omgeving verwacht dan te veel (overvraging) van deze jongeren wat leidt tot frustratie en faalervaringen. Door het beperkte vermogen tot zelfreflectie overschatten jongeren met een LVB de eigen mogelijkheden ook regelmatig. Bij jongeren met een LVB komt meer internaliserend (bijvoorbeeld angststoornis) en externaliserend (bijvoorbeeld agressieproblematiek) probleemgedrag voor dan bij jongeren met een IQ boven de 85 (Zoon, 2013). In bijlage III ⁴, figuur 1, is een schema weergegeven dat de problematiek van jongeren met een LVB samenvat.

2.2.2 Autisme spectrum stoornis

De DSM-5 noemt twee hoofdgroepen van ASS-kenmerken: (1) symptomen die wijzen op blijvende tekorten in de sociale communicatie en interactie, en (2) beperkte, repetitieve gedragspatronen, interesses of activiteiten (Rigter & Hintum, 2015). Daarnaast zijn er nog meer kenmerken van ASS, maar het is niet zo dat elke jongere met ASS die allemaal heeft (Rigter & Hintum, 2015). De vier belangrijkste kenmerken worden hieronder kort beschreven.

1. Sociaal contact en sociale wederkerigheid

Jongeren met ASS zijn slecht in staat om sociaal contact te hebben (Rigter & Hintum, 2015). Een groot probleem in de sociale interactie is het gebrek aan inzicht in andermans gevoelens en gedachten, iets wat ook wel mindblindness wordt genoemd (Rigter & Hintum, 2015).

Jongeren hebben vaak een beperkt niveau van de Theory of Mind (Een kind met een

volgroeide Theory of Mind weet wat andere mensen 'denken', 'wensen', 'verwachten', 'willen' enzovoorts) (Rigter, 2002). Zie bijlage IV ¹ voor meer informatie over sociaal contact en sociale wederkerigheid.

2. Communicatie en taal

Een tweede hoofdkenmerk zijn problemen met communicatie en taal, iets wat nauw samenhangt met het gebrek aan sociale wederkerigheid (Rigter & Hintum, 2015). De taalontwikkeling van kinderen met ASS loopt meestal achter (behalve als ze het syndroom van Asperger hebben) (Rigter & Hintum, 2015). Zie bijlage IV ² voor meer informatie over communicatie en taal.

3. Verbeeldingsvermogen

Kinderen met ASS kunnen vaak geen symbolisch spel spelen (Rigter & Hintum, 2015). Hun fantasie is niet of gebrekkig ontwikkeld. Ook hebben ze sterk de behoefte om eenvoudige handelingen te herhalen. Omdat ze niet houden van veranderingen, kunnen ze zich voor de buitenwereld obsessief bezig houden met één onderwerp (Rigter & Hintum, 2015).

4. Structuur, behoefte aan hetzelfde en verzet tegen verandering

De behoefte aan structuur en vaste ritmen hangt samen met de behoefte aan herhaling (Rigter & Hintum, 2015). De behoefte aan structuur en vaste ritmen uit zich in repetitief gedrag, het herhalen van handelingen. Ook de behoefte aan strikte patronen in het dagelijks leven is groot, wordt hier van afgeweken raakt het kind in paniek. Daarbij is overgang van de ene activiteit naar de volgende moeilijk. Tevens maken kinderen met ASS soms ook stereotiepe bewegingen, zoals fladderen (Rigter & Hintum, 2015).

2.2.3 Gedragsproblematiek

Vooraf verstandelijk beperkte jongeren met ASS kunnen gedragsproblemen hebben (Rigter & Hintum, 2015). Als hun structuur of rituelen worden verstoord, kunnen ze angstig of agressief worden, gaan gillen of zichzelf beschadigen (Rigter & Hintum, 2015).

Delfos (2009, p. 215) zegt het volgende over een gedragsstoornis:

Er is sprake van een gedragsstoornis wanneer er een steeds herhalend en aanhoudend gedragspatroon bestaat waarbij de grondrechten van anderen en belangrijke bij de leeftijd horende sociale normen en regels worden overtreden. Gedragingen: pesten, bedreigen, intimideren; vechten; wapengebruik; mishandeling van dieren of mensen; bestelen van mensen; dwingen tot seksueel gedrag; brandstichten; andermans eigendommen vernielen; inbreken; liegen; stelen; wegblijven van huis; wegllopen van huis; spijbelen. De DSM-IV-TR onderscheidt twee subtypes: beginnend in kindertijd of adolescentie. De ICD-10 maakt onderscheid tussen solitair of in groepsverband. Gedragsstoornissen kunnen geëxternaliseerd zijn

– naar buiten gericht agressief gedrag, veelal jongens, of geïnternaliseerd – naar binnen gericht angstig en verlegen gedrag, veelal meisjes.

2.2.4 Cijfers

Autisme spectrum stoornis

In 2015 hadden in Nederland 11.000 kinderen en jongeren tot 20 jaar een autisme spectrum stoornis, waarvan 4000 kinderen en jongeren met klassiek autisme, 6000 met PDD-NOS en 1000 met de stoornis van Asperger (GGZcentraal, z.d.).

Licht verstandelijke beperking

Exacte cijfers over hoeveel kinderen en jongeren precies een licht verstandelijke beperking hebben zijn niet bekend (NJI, 2015). Er zijn schattingen gedaan op basis van het percentage jeugdigen met een bepaald IQ, het voorkomen van beperkte sociale redzaamheid en aanvullende problemen en op basis van zorgcijfers uit 2002. Er zijn ongeveer 439.000 kinderen en jongeren van 5 tot 18 jaar met een IQ-score van 50-85. Hiervan hebben 313.300 kinderen en jongeren een licht verstandelijke beperking inclusief beperkte sociale redzaamheid (NJI, 2015).

Gedragsproblematiek

Ruim 13 procent van de jongeren van 11 tot 17 jaar geeft aan gedragsproblemen te hebben (NJI, 2014). In het Onderzoek Jeugd en Opgroeien 2011 is informatie via de ouders verzameld. Volgens de ouders vertoont 11 procent van de 3- tot 18-jarigen gedragsproblemen (NJI, 2014).

2.2.5 Behandelgroepen

Wonen op een behandelgroep bij Pluryn is er voor jongeren met een tijdelijk verblijf (Pluryn, z.d.-f). Dit verblijf heeft als doel dat een orthopedagogische behandeling de ontwikkeling weer op gang brengt of om praktische en sociale vaardigheden en maatschappelijke zelfredzaamheid te leren. Voor andere jongeren biedt Pluryn een thuis. Daarbij kan de ondersteuning meer op verzorging gericht zijn of op het beheersbaar maken van gedragsproblemen. Wonen op een behandelgroep geeft structuur, begrenzing, veiligheid en bescherming. Bij wonen op een behandelgroep gaat het vrijwel altijd om een combinatie van (intensieve) begeleiding, dagbesteding, onderwijs en/of (intensieve) verzorging. Dit alles op maat en in overleg (Pluryn, z.d.-f).

Jan Pieter Heije is een orthopedagogisch behandelcentrum voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen met een licht verstandelijke beperking en gedragsproblemen (Pluryn, z.d.-c). Als gevolg van een stagnatie in hun ontwikkeling kunnen zij thuis, in de buurt en op

school vastlopen. Dit Pluryn-onderdeel beschikt over een terreinlocatie in Oosterbeek, waar zich ook de cluster4scholen, het Vierbeek College en de Vaart bevinden (Pluryn, z.d.-c).

Het Dr. Leo Kannerhuis beschikt over een klinische behandelsetting voor jongeren met een ASS in Oosterbeek en in Nijmegen (Dr. Leo Kannerhuis, z.d.-a). De klinieken richten zich op jongeren die (mede) door hun ASS zijn vastgelopen in hun persoonlijke ontwikkeling. Er wordt behandeld in kleine groepen waarbinnen sprake is van differentiatie in aanpak en begeleidingsintensiteit (Dr. Leo Kannerhuis, z.d.-a).

De doelgroep is jongeren en jong volwassenen van 13 tot en met 23 jaar. Van deze leeftijdsgrens kan worden afgeweken als blijkt dat de sociaal-emotionele leeftijd van deze doelgroep afwijkt. Bij deze jongeren is er sprake van een vastgelopen ontwikkeling op meerdere levensterreinen (school, gezin, sociaal). Binnen het thuismilieu lukt het onvoldoende om de ontwikkeling weer op gang te brengen. Door de stagnerende ontwikkeling is het toekomstperspectief op het gebied van studie, werk en wonen onzeker. Vaak is er sprake van weinig zelfvertrouwen en een negatief zelfbeeld (Dr. Leo Kannerhuis, z.d.-a).

2.2.6 Bouwen en inrichten voor jongeren met autisme spectrum stoornis

Iedereen ondervindt een positieve uitwerking van een prettige en op zijn of haar behoeften afgestemde fysieke omgeving, dan wel een negatieve van een omgeving die zijn of haar behoeften miskent (Schrameijer, 2013). Voor jongeren met autisme spectrum stoornis geldt dit ook, maar dan veel sterker. Alle kernsymptomen van het ASS kunnen door de ruimtelijke omgeving worden verminderd of juist vergroot. Zintuiglijke problemen die veel voorkomen bij jongeren met ASS stellen extra eisen aan gebouwen en hun inrichting. Hoe de ruimtes waarin zij wonen, werken, leren en recreëren worden gebouwd en ingericht zijn, is daarom van groot belang voor hun kwaliteit van leven en bepaalt mede de voorwaarden van hun behandeling en begeleiding (Schrameijer, 2013).

Het Dr. Leo Kannerhuis heeft onderzoek gedaan naar bouwen en inrichten voor mensen met ASS. Een belangrijk kenmerk bij de inrichting van een behandelgroep voor jongeren met ASS is dat het huiselijk en warm is. Dit creëert namelijk een gevoel van veiligheid (Schrameijer, 2013).

Ook rust wordt zeer hoog gewaardeerd. Neem bijvoorbeeld een grote eettafel. Met velen aan een tafel vormt een uitdaging: men praat vaak tegelijk en door elkaar, er is veel oogcontact en men komt gemakkelijk in elkaars persoonlijke ruimte. Om in deze situatie rust te creëren kunnen begeleiders ervoor kiezen om één grote tafel uit twee kleinere tafels te laten bestaan,

die voor de rust uit elkaar kunnen worden gezet (Schrameijer, 2013). Zie bijlage V ¹ voor een ander voorbeeld.

Bij gangen kan er gekozen worden voor zowel afgeronde hoeken als scherpe hoeken.

Afgeronde hoeken zijn vriendelijk, minder hard en het beschadigt minder. Scherpe hoeken zijn duidelijker, omdat ze de grenzen visueel beter markeren (Schrameijer, 2013).

Jongeren met ASS hebben moeite met communicatie en hebben vaak een contactstoornis (Delfos, 2011). Hierbij is er vaak sprake van een afwijkend oogcontact. Dit kan inhouden dat het oogcontact veel ontweken wordt of dat bij het aankijken geen oogcontact ontstaat (Delfos, 2009). Tijdens het bouwen van een behandelgroep moet hier rekening mee worden gehouden (Schrameijer, 2013). Zo moeten de deuren van de slaapkamers niet te dicht bij elkaar geplaatst worden, niet tegenover elkaar of in een hoek op elkaar uitkomend. Zo wordt het risico vermeden dat er ongewild en onverwacht oogcontact ontstaat met een medebewoner, waarbij wegens een te korte verwerkingstijd spanningen kunnen ontstaan (Schrameijer, 2013).

Tijdens de inrichting van de ruimte moet er ook rekening gehouden worden met zintuiglijke gevoeligheid van jongeren met ASS (Schrameijer, 2013). Hiermee worden extreme gevoeligheden voor respectievelijk geluid of licht bedoeld (Schrameijer, 2013). Een voorbeeld van geluid is achtergrondgeluid (Schrameijer, 2013). Denk hierbij aan ventilatiesystemen, afzuigsystemen en geluidsinstallaties. Het verdient grote aanbeveling om overgevoelige bewoners, in dit geval jongeren met ASS, bij de aanschaf van allerlei installaties te betrekken. Het effect hiervan is dat de jongeren weten waar het geluid vandaan komt en zij kunnen daar zo afstand van nemen (Schrameijer, 2013).

Ook licht is een belangrijk onderdeel om rekening mee te houden (Schrameijer, 2013). Het is bevorderend wanneer ramen strategisch (dus niet op het zuiden) in een gebouw worden geplaatst, met eventuele zonwering. Zo worden jongeren met ASS minder snel blootgesteld aan felle of laagstaande zon. Daarnaast moeten er niet te veel grote ramen zijn. Het effect daarvan is namelijk dat jongeren met ASS dan minder snel afgeleid worden door wat er buiten gebeurt. Dubbel glas is zeker aan te raden, gezien de geluidsisolatiewaarde. Deze niet te grote ramen en dubbel glas hebben als effect dat een ruimte stimulusarmer wordt (Schrameijer, 2013). Jongeren met ASS hebben moeite met overgangen (Rigter & Hintum, 2015). Zij vinden het moeilijk om van de ene activiteit naar de volgende te gaan. Een belangrijke overgang waar het hier om gaat, is de overgang van waken naar slapen (Schrameijer, 2013). Dimmers op lampen zijn hulpmiddelen die veel gebruikt worden. De geleidelijke afzwakking van de verlichting is een beproefd middel om de slaap te stimuleren (Schrameijer, 2013).

Hoe ernstiger het ASS, hoe nauwer kleur luistert en hoe groter de kans op ingrijpende afwijkingen in de kleurwaarneming (Schrameijer, 2013). Met kleuren moet er rekening gehouden worden met mogelijke overprikkeling. Daarnaast kan kleur functioneel ingezet worden. Zo kan kleur zorgen voor meer overzicht (Schrameijer, 2013). Zie bijlage V ² voor meer informatie over kleurgebruik.

2.2.7 Bouwen en inrichten voor jongeren met gedragsproblematiek

Uit literatuuronderzoek is gebleken dat er geen literatuur te vinden is over het bouwen en inrichten van een huisvesting voor jongeren met gedragsproblematieken.

2.2.8 Bouwen en inrichten voor jongeren met een licht verstandelijke beperking

Uit literatuuronderzoek is gebleken dat er geen literatuur te vinden is over het bouwen en inrichten van een huisvesting voor jongeren met een licht verstandelijke beperking. Er is wel literatuur te vinden over het bouwen en inrichten voor mensen met een verstandelijke beperking in combinatie met een visuele beperking. Dit betreft niet de doelgroep van het onderzoek.

2.2.9 Conclusie

Concluderend kan er gesteld worden dat er al onderzoek is gedaan naar bouwen en inrichten voor jongeren met autisme spectrum stoornis. De belangrijkste aspecten waar rekening mee gehouden moet worden tijdens het bouwen en inrichten zijn: prikkels vanuit de fysieke omgeving (zintuiglijke gevoeligheid), het plaatsen van ramen en deuren, overgangen en kleurwaarneming. Over bouwen en inrichten voor jongeren met gedragsproblematiek en/of een licht verstandelijke beperking is geen literatuur te vinden.

Kenmerkend voor jongeren met een LVB en gedragsproblematiek is dat deze problematiek zowel internaliserend als externaliserend kan zijn. Tijdens het bouwen en inrichten moet hier rekening mee gehouden worden. Een belangrijk kenmerk voor jongeren met ASS is dat zij moeite hebben met sociaal contact. Ruimtes moeten zo ingericht worden dat zij met dit aspect niet overvraagd worden.

Op dit moment biedt de behandelgroep van Pluryn structuur, begrenzing, veiligheid en bescherming. Het Dr. Leo Kannerhuis hanteert een klinische behandelsetting waar behandeld wordt in kleine groepen waarbinnen sprake is van differentiatie in aanpak en begeleidingsintensiteit.

Dit zijn de belangrijkste inzichten met betrekking tot de literatuur met aanzien tot het probleem.

2.3 Probleemstelling

In deze paragraaf worden de doelstelling en vraagstelling toegelicht. Daarna volgen de deelvragen en worden centrale begrippen gedefinieerd.

2.3.1 Doelstelling

De organisaties Pluryn en Dr. Leo Kannerhuis hebben een nieuwe behandelgroep opgezet voor jongeren met een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en/of gedragsproblematiek, waarin de ontwikkeling van deze jongeren het beste tot zijn recht komt.

2.3.2 Vraagstelling

In welke vorm van huisvesting komt de ontwikkeling van jongeren van 14 tot en met 18 jaar met een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en/of gedragsproblematiek het beste tot zijn recht?

De ontwikkeling in dit verband bestaat uit de normale ontwikkeltaken van jongeren, maar ook de specifieke ontwikkeltaken, zoals beschreven in het behandelplan en doelen die daar in zijn opgenomen. De vraagstelling heeft dus enerzijds betrekking op hoe wordt de ontwikkeling gestimuleerd. Anderzijds, wordt de ontwikkeling niet afgeremd door slechte huisvesting, omdat die bepaalde spanningen oplevert waardoor bepaalde doelen niet worden behaald.

2.3.3 Deelvragen

1. In welke vorm van huisvesting liggen de behoeften met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren, vanuit het perspectief van de jongeren met een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en/of gedragsproblematiek?
2. In welke vorm van huisvesting liggen de behoeften met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren, vanuit het perspectief van de persoonlijk begeleiders van de jongeren?
3. In welke vorm van huisvesting liggen de behoeften met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren, vanuit het perspectief van de ouders/verzorgers van de jongeren?
4. Welke factoren zijn bevorderend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?
5. Welke factoren zijn belemmerend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?

3. Methode van onderzoek

In dit hoofdstuk wordt in §3.1 de vorm van het onderzoek uitgelegd. In §3.2 worden de participanten toegelicht, die hebben deelgenomen aan dit onderzoek. De daarop volgende paragraaf gaat over de procedure van het onderzoek, waarin staat hoe het onderzoek uitgevoerd is. Daarna worden in §3.4 de meetinstrumenten toegelicht en in §3.5 de manier van analyse van de meetinstrumenten. In de laatste paragraaf komt de validiteit en betrouwbaarheid aan bod.

3.1 Onderzoeksbenadering

Dit onderzoek was een beschrijvend en evaluerend onderzoek, waar een kwalitatieve benadering een rol speelde (Donk & Lanen, 2011). Echter, is er ook gebruik gemaakt van cijfermatige informatie, waardoor er ook gekwantificeerd werd. Dit onderzoek richtte zich op de belevingen van jongeren en begeleiders en deze werden in kaart gebracht.

3.2 Participanten

De participanten bestonden in eerste instantie uit een viertal doelgroepen, namelijk de begeleiders, de jongeren met een LVB, ASS en/of gedragsproblematiek, de ouders/verzorgers van deze doelgroep en de orthopedagogen van Pluryn.

De jongeren met een LVB, ASS en/of gedragsproblematiek waren participant, omdat zij informatie konden verstrekken over hoe zij hun behandeling ervoeren op de huidige behandelgroep. Dit met betrekking tot de belemmerende en bevorderende factoren van de huidige huisvesting. Het betreft hier vier behandelgroepen van de Jan Pieter Heije waar ongeveer^B 24 jongeren met een LVB en gedragsproblemen behandeld worden. Hiervan werd getracht om ongeveer tien jongeren te interviewen. Daarnaast zijn er ook nog drie buitenhuizen waar ongeveer 25 jongeren met een LVB en ASS behandeld worden (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 26 februari 2016). Hiervan werd ook getracht om ongeveer tien jongeren te interviewen. In totaal zijn er negen jongeren geïnterviewd. Persoonlijk begeleiders waren participant, omdat zij informatie konden verstrekken over de ontwikkeling van jongeren en hoe de jongeren door de leefomgeving worden beïnvloed. De persoonlijk begeleiders hebben kennis over de huidige behandelgroepen en zien wat voor invloed dit heeft op de ontwikkeling van de jongeren. Het betrof hier ongeveer 20 persoonlijk begeleiders. Hiervan werd getracht om 15 begeleiders te interviewen. In totaal zijn er negen persoonlijk begeleiders geïnterviewd.

Ouders/verzorgers van de doelgroep waren in eerste instantie participant, omdat zij informatie konden verstrekken over hoe zij thuis de leefomgeving hebben ingericht voor hun

^B De groepsgrootte veranderd vaak, daarom wordt er gesproken over 'ongeveer'.

zoon/dochter. Het betrof hier ongeveer 50 ouders/verzorgers van de doelgroep. Gepland stond om 20 ouders/verzorgers te interviewen. Echter waren zij, tijdens het onderzoek, niet in staat om hier aan deel te nemen. In §5.2.1 wordt dit verder toegelicht.

De laatste doelgroep orthopedagogen van Pluryn waren participant, omdat zij specifieke kennis hebben over de jongeren en hun problematieken. Zij konden informatie verstrekken over hun ervaringen met deze jongeren op het gebied van de leefomgeving. Het betrof hier twee orthopedagogen van de Jan Pieter Heije en zij zijn beide geïnterviewd.

3.3 Procedure van het onderzoek

Eind februari vond er een overleg plaats met de opdrachtgever waarin afspraken werden gemaakt over de meetinstrumenten. Begin maart, rond week 11, werd er een mail verstuurd naar de persoonlijk begeleiders. Aan de persoonlijk begeleiders werd de vraag gesteld of zij mee wilden werken aan dit onderzoek. Zij werden ingezet als zowel interviewer als participant. Zij interviewden de jongeren en werden daarnaast zelf geïnterviewd waarin zij de informatie van de jongeren overbrachten. Tevens werd het doel van het onderzoek, in deze mail, duidelijk gemaakt. Vanaf 28 maart tot en met 25 april zijn de interviews met de persoonlijk begeleiders en orthopedagogen afgenomen. Daarbij hadden verschillende persoonlijk begeleiders, jongeren geïnterviewd.

3.4 Meetinstrumenten

Voor dit onderzoek is het interview als meetinstrument ingezet. Er is gebruik gemaakt van onderzoekstriangulatie. Dit houdt in dat data verzameld worden door verschillende onderzoekers (Donk & Lanen, 2011). De doelgroep, jongeren met een LVB, ASS en/of gedragsproblematiek, werd geïnterviewd. Hierbij werden de persoonlijk begeleiders ingezet en zij interviewden de jongeren. Er is gekozen voor deze manier van interviewen, omdat de persoonlijk begeleiders vertrouwenspersonen zijn voor deze jongeren. Zo was de kans op het verkrijgen van betrouwbare en valide antwoorden het grootst. Tevens werd het onderzoek zo vanuit een ander perspectief benaderd (Donk & Lanen, 2011). Alle persoonlijke begeleiders kregen een interviewleidraad, zodat er op een eenduidige manier data verzameld werden. Aan de hand van de voorkeur van de jongere, werd gevraagd of zij deze interviews wilden notuleren of opnemen. Voor dit onderzoek was het namelijk van belang dat de jongere zich op zijn gemak voelde. Een overzicht van gebruikte meetinstrumenten per deelvraag is te vinden in bijlage VII, tabel 1.

De interviewvragen zijn operationalisering van de deelvragen. Per deelvraag is gekeken naar de belangrijkste variabelen en bij deze variabelen zijn indicatoren beschreven. Vanuit deze indicatoren zijn de interviewvragen opgesteld.

Voor het onderzoek werden er bij drie verschillende groepen respondenten interviews afgenomen, namelijk: de persoonlijk begeleiders, de doelgroep en orthopedagogen. Per groep respondenten is het interview geoperationaliseerd. Hieronder volgt een deel van de operationalisering van het interview met de persoonlijk begeleiders. Voor de overige operationalisering en zie bijlage VIII.

Interview met persoonlijk begeleiders

Deelvraag 1: In welke vorm van huisvesting liggen de behoeften met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren, vanuit het perspectief van de jongeren met een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en/of gedragsproblematiek?

Deelvraag 2: In welke vorm van huisvesting liggen de behoeften met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren, vanuit het perspectief van de persoonlijk begeleiders van de jongeren?

Variabelen	Indicator
Huisvesting	De leef- en leeromgeving waarin de doelgroep behandeld wordt. Deze omgeving is gebouwd en ingericht om de behoeften en ontwikkeling van deze doelgroep te bevorderen. De plek van de ruimtes in het gebouw.
Behoeften	Hetgeen wat de doelgroep nodig heeft met betrekking tot het bouwen en inrichten, hierbij rekening houdend met het stimuleren en volbrengen van de ontwikkelingstaken. Het begrip behoefte kan gedefinieerd worden als bewustzijn van een gebrek en verlangen naar wat ontbreekt (ENCYCLO.NL, z.d.). De behoeften zijn niet te meten, maar wel naar dringendheid te rangschikken (ENCYCLO.NL, z.d.).
Ontwikkeling	De ontwikkeling in dit verband bestaat uit de normale ontwikkeltaken van jongeren, maar ook de specifieke ontwikkeltaken, zoals beschreven in het behandelplan en doelen die daar in zijn opgenomen. Het heeft dus enerzijds betrekking op hoe wordt de ontwikkeling gestimuleerd. Anderzijds, wordt de ontwikkeling niet afgeremd door slechte huisvesting, omdat die bepaalde spanningen oplevert waardoor bepaalde doelen niet worden behaald.

Figuur 1. begrippen deelvraag 1 en 2

Met het interview werd er getracht om specifieke informatie per ruimte te verkrijgen. Daarom is er voor gekozen om het interview te categoriseren in vijf ruimtes. Deze vijf ruimtes bestaan uit slaapkamer, woonkamer, keuken, badkamer en time-out ruimtes. Er is gekozen voor deze vijf ruimtes, omdat dit de vijf meest gebruikte ruimtes van een groep zijn (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 26 februari 2016). Tevens heeft dit gezorgd voor gestructureerde vragen. Om het onderzoek (verder) af te bakenen is er voor gekozen om alleen binnenshuis te kijken. De vragen zijn semi- gestructureerd. De topics, de vijf ruimtes, staan vast. De eerste vraag zal een gesloten vraag zijn over de specifieke ruimte. Het antwoord daarop bepaald hoe er doorgevraagd gaat worden.

Daarnaast was het van belang om vooraf aan het interview duidelijk te hebben met welke problematiek de persoonlijk begeleider ervaring heeft. Dit is relevant voor het onderzoek, omdat er gesproken wordt van een doelgroep met drie verschillende diagnoses. Er werd namelijk getracht om vanuit elke diagnose informatie te verkrijgen.

Opzet van de interviewvragen

Achter elke interviewvraag staat tussen haakjes op welke deelvraag deze antwoord geeft.

- Vindt u dat [een van de vijf ruimtes] op dit moment zo zijn ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt? (deelvraag 1)
- Zo ja, wat werkt er bevorderend in deze huidige situatie? (deelvraag 4)
 - Doorvragen: Is er ook nog iets wat de ontwikkeling belemmerd? (deelvraag 5)
 - Doorvragen: Is er iets wat er op dit moment ontbreekt, maar wat wel meegenomen moet worden naar een gewenste situatie? (deelvraag 2)
- Zo nee, wat werkt er belemmerend in deze huidige situatie? (deelvraag 5)
 - Doorvragen: Wat zou u anders willen zien in een gewenste situatie? En waarom? (deelvraag 2)
- Wat is volgens u de beste plek voor [een van de vijf ruimtes] in het gebouw? (deelvraag 2)
- Waarom is dit de beste plek volgens u? (deelvraag 2)
- Welke plek zou u afraden? (deelvraag 2)
- Waarom zou u deze plek afraden? (deelvraag 2)
- Wat voor rapportcijfer gaf de jongere voor zijn/haar [een van de vijf ruimtes]? (deelvraag 1)
- Hoe is hij/zij tot dit cijfer gekomen? (deelvraag 1)
- Is er volgens u verder nog iets wat ontbreekt in de huidige situatie of wat juist meegenomen moet worden naar de gewenste situatie? (deelvraag 2)
 - Doorvragen: Waarom? (deelvraag 2)
- Heeft u verder nog vragen of opmerkingen?

Zie bijlage IX voor de officiële interviewleidraad.

3.5 Analyse

De interviews zijn allemaal getranscribeerd en aan de hand van deze transcripties zijn de interviews gecodeerd. Er is gekozen voor een schema die ingedeeld is per ruimte en iedere ruimte heeft een specifieke kleur.

Ruimte	Kleur
Slaapkamer	Rood
Woonkamer	Groen
Keuken	Blauw
Badkamer (wc, douche, wastafel)	Geel
Time-out ruimte	Paars
Overige	Grijs

Figuur 2. coderingsschema met kleuren

Aan de hand van dit schema, zijn de transcripties samengevat. De samenvatting is daarna gecodeerd aan de hand van een ander coderingssysteem. Bij dit coderingssysteem is gebruik gemaakt van labels, deze labels zijn kernwoorden die vaker terug kwamen in de interviews. Hierdoor konden aantallen makkelijker aangegeven worden en werd het kwalitatieve onderzoek, deels kwantitatief. Zie bijlage X voor een voorbeeld van een volledige transcriptie, samenvatting en codering^c.

3.6 Betrouwbaarheid en validiteit

Vanwege praktische overwegingen was het niet mogelijk om de totale populatie te interviewen. Dit komt niet ten goede aan de betrouwbaarheid.

De diversiteit van jongeren in de populatie, kent zijn weerslag in de steekproef. De jongeren die geïnterviewd zijn, zijn qua diversiteit vergelijkbaar met de totale populatie. Dit verhoogt de betrouwbaarheid.

De interviews werden afgenomen in een stimulusarme ruimte en dit vergroot de betrouwbaarheid. Het eerste interview is door beide onderzoekers onafhankelijk van elkaar gecodeerd. Deze uitwerkingen zijn met elkaar vergeleken en de overeenkomst was hoog. Hierdoor kon gesteld worden dat het coderingssysteem eenduidig en concreet was. Dit vergroot de betrouwbaarheid.

^c Voor de overige transcripties, samenvattingen en coderingen kan de lezer het gehele document opvragen.

Iedere respondent heeft een samenvatting van zijn interview ontvangen. Van iedere respondent is een akkoord ontvangen. Dit vergroot zowel de betrouwbaarheid als de validiteit.

De validiteit werd in dit onderzoek vergroot door triangulatie. Er was sprake van bron-, methodische- en onderzoekstriangulatie (Donk & Lanen, 2011). Data werden verzameld door verschillende onderzoekers. Persoonlijk begeleiders werden ingezet als interviewers voor de doelgroep, zodat sociaal wenselijke antwoorden bestreden konden worden. Persoonlijk begeleiders dienen als vertrouwenspersonen voor de jongeren. Dit vergrootte de kans op eerlijke antwoorden, omdat de jongeren zich veiliger voelen dan wanneer zij door onbekenden geïnterviewd worden.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden alle resultaten, per deelvraag, weergegeven.

Bij deelvraag 4 en 5 wordt er gesproken over respondenten, hier worden de persoonlijk begeleiders en orthopedagogen mee bedoeld.

Deelvraag 1. *In welke vorm van huisvesting liggen de behoeften met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren, vanuit het perspectief van de jongeren met een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en/of gedragsproblematiek?*

Per ruimte worden de resultaten van het interview besproken. Dit zijn de slaapkamers, woonkamer, keuken, badkamer en time-out ruimte.

Slaapkamers

Het gemiddelde cijfer dat de jongeren aan hun slaapkamer geven is een 6,7.

Eén jongere geeft aan dat hij het bed als onprettig ervaart, omdat hij geen normaal matras heeft, zoals thuis. Eén andere jongere geeft aan dat alle meubels aanwezig zijn. 2 van de 9 jongeren vinden hun slaapkamer gehorig, vanwege de te dunne muren.

In een gewenste situatie vinden 5 van de 9 jongeren dat het raam in de slaapkamer helemaal open moet kunnen. In de huidige situatie zit hier namelijk een balk voor, hierdoor kan het raam maar op een kier.

Woonkamer

De jongeren geven de woonkamer een 7,1 gemiddeld. Volgens twee jongeren is alles aanwezig en 1 van deze 2 jongeren ervaart de groene kleur op de muur als prettig. 1 van de 9 jongeren vindt het kleurgebruik prima. Echter, vinden 2 andere jongeren dat het kleurgebruik niet goed is.

2 van de 9 jongeren willen in een gewenste situatie dat er meer stoelen komen. De jongere zegt hier het volgende over: 'Ik vind dat iedere jongere met ASS een eigen stoel moet krijgen, omdat jongeren met ASS niet goed naast elkaar kunnen zitten. Een bank maakt dit nog lastiger'. Als laatste vindt één jongere dat de woonkamer kleiner moet. Het lijkt volgens hem niet op een woonkamer zoals thuis.

Keuken

8,1 is het gemiddelde cijfer dat de jongeren geven voor de keuken. 4 van de 9 jongeren geven aan dat alles aanwezig is in de keuken. 3 van deze 4 jongeren vinden de keuken overzichtelijk. De inductieplaat wordt door 4 van de 9 jongeren als prettig ervaren.

In een gewenste situatie geven 3 van de 9 jongeren aan een grotere eettafel te willen. De jongeren delen dezelfde mening: 'Als ik nu aan de eettafel zit, botsen mijn benen tegen die van iemand anders aan. Dit vind ik vervelend'.

Badkamer

Voor de badkamer wordt een onvoldoende gegeven, namelijk een 5,3 gemiddeld. Dit cijfer is tot stand gekomen doordat 3 van de 9 jongeren de sensor als onprettig ervaren. De temperatuur kan namelijk niet zelf bepaald worden. Eén van de jongere gaf aan dat zijn kleren nat worden, maar vindt de douche verder goed. Eén andere jongere geeft aan dat de doucheruimte te klein is. Echter, heeft deze douche wel een thermostaat en dit wordt als prettig ervaren.

2 van de 9 jongeren willen in een gewenste situatie de temperatuur zelf kunnen bepalen. Ook vinden zij het fijn als zij de douche zelf aan en uit kunnen zetten. Eén jongere zegt hier over: 'Op dit moment vind ik het vervelend dat de douche na een tijdje vanzelf uitgaat'. 2 van de 9 jongeren geven aan geen sensor in de douche te willen. 1 van die 2 jongeren wil graag een kast of plank waar spullen en handdoeken opgelegd kunnen worden. Daarnaast willen 2 van de 9 jongeren graag een bad.

Time-out ruimte

De time-out ruimte krijgt net zoals de badkamer als gemiddeld cijfer een onvoldoende, namelijk een 2,5. Eén jongere geeft aan dat er te veel time-out ruimtes zijn. Een andere jongere geeft aan dat het halletje dat als time-out ruimte gebruikt wordt te klein is, maar vindt het goed dat er een stoel in staat. Weer een andere jongere geeft aan het vervelend te vinden dat de ruimte zo leeg is. Deze jongere geeft aan daar onrustig van te worden. Nog een andere jongere vindt dat de time-out ruimte niet gezellig is, dit komt vooral door de witte kleur op de muur. 3 van de 9 jongeren vinden dat er in de huidige situatie genoeg time-out ruimtes zijn.

In een gewenste situatie wil één jongere graag een kleur op de muur en een bank die aan de grond vast zit. Een andere jongere vindt het prettig als er spelmateriaal aangeboden kan worden.

Deelvraag 2. *In welke vorm van huisvesting liggen de behoeften met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren, vanuit het perspectief van de persoonlijk begeleiders van de jongeren?*

Per ruimte worden de resultaten van het interview besproken. Dit zijn de slaapkamers, woonkamer, keuken, badkamer en time-out ruimte.

Slaapkamers

7 van de 9 respondenten vinden dat de slaapkamers op dit moment zo zijn ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt. 1 van de 9 respondenten vindt dat de slaapkamers op dit moment niet zo zijn ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt en één respondent heeft hier geen mening over. 5 van de 9 respondenten vinden dat de slaapkamers gehorig zijn en 1 van de 9 respondenten vindt de slaapkamer geluidsarm. De slaapkamers zijn volgens de respondent geluidsarm, omdat deze slaapkamers niet aan elkaar grenzen. Respondenten die aangeven dat de slaapkamers gehorig zijn, geven als reden dat de muren te dun zijn. Bij 3 van de 9 respondenten is dit niet ter sprake gekomen.

6 van de 9 respondenten vinden dat de slaapkamers in een toekomstige situatie op de eerste verdieping geplaatst moeten worden. 2 van die 6 respondenten raden een tweede verdieping af. Een respondent zegt het volgende hierover: 'De slaapkamers zijn nu ook op de tweede verdieping geplaatst. Het is best lastig om daar zicht op te hebben. Je weet niet wat er allemaal gebeurt bovenin. Een tweede verdieping raad ik niet aan'.

2 van de 9 respondenten vinden dat de slaapkamers op de begane grond gesitueerd moeten worden, in verband met het overzicht.

Woonkamer

6 van de 9 respondenten vinden dat de woonkamer op dit moment de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt. 3 van de 9 respondenten vinden dat het de ontwikkeling niet ten goede komt. Echter, worden door 2 van deze 3 respondenten een aparte speelruimte gemist. De ene respondent zegt hierover: 'Het is fijn als er een ruimte is waar jongeren rustig een spel kunnen spelen of muziek kunnen luisteren en alles kunnen laten staan. Zo zijn de jongeren toch afgezonderd van het groepsgebeuren, maar blijven zij wel in de buurt van de woonkamer'. De andere respondent raadt aan om de hele bovenverdieping als vrije tijd ruimtes in te vullen.

2 van de 9 respondenten vinden dat er op de huidige groep te weinig meubilair is. De respondent zegt: 'Op dit moment zijn er negen jongeren en twee groepsleiding. Als iedereen in de woonkamer wil zitten, is er te weinig plek. Daarbij vinden de jongeren het niet prettig dicht op elkaar te zitten. Er kunnen daardoor conflicten ontstaan'. Bij de rest van de respondenten is dit niet ter sprake gekomen.

4 van de 9 respondenten geven aan een systeem te willen om de woonkamer groter of kleiner te kunnen maken. 2 van die 4 respondenten geven aan dat dit geen muur moet zijn, maar een los systeem. Bij 5 van de 9 respondenten is dit niet ter sprake gekomen.

Keuken

8 van de 9 respondenten vinden dat de keuken op dit moment zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt. 1 van de 9 respondenten heeft hierover geen mening. 8 van de 9 respondenten vinden dat alle nodige apparatuur aanwezig is. 1 van deze 8 respondenten geeft aan dat het fornuis en de oven te klein is voor negen jongeren en dat er weinig overzicht is op de woonkamer als zij aan het fornuis staat. Bij 1 van de 9 respondenten is dit niet ter sprake gekomen.

In de gewenste situatie raden 3 van de 9 respondenten een open keuken aan. 1 van deze 3 respondenten vindt dat de keuken en woonkamer een geheel moeten zijn en 1 van deze 3 respondenten geeft aan dat de keuken om de hoek van de woonkamer geplaatst moet worden. 5 van de 9 respondenten vinden dat de keuken een gesloten ruimte moet zijn, maar wel met overzicht op de andere ruimtes door middel van het plaatsen van ramen en afgesloten door een deur. 1 van de 9 respondenten maakt het niet uit waar de keuken gesitueerd wordt. 4 van de 9 respondenten raden in een gewenste situatie een extra keuken aan, om de zelfstandigheid van de cliënten te vergroten. Bij 5 van de 9 respondenten is dit niet ter sprake gekomen.

2 van de 9 respondenten raden een kookeiland aan. Hierover zeggen ze beide: 'Ik raad een kookeiland aan, zodat de jongeren en begeleiding om het aanrecht heen kunnen staan. Zo is er overal zicht op en staan er geen jongeren achter je'. Bij de overige respondenten is dit niet ter sprake gekomen.

Badkamer

4 van de 9 respondenten vinden dat de badkamer zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt. 5 van de 9 respondenten vinden dat het de ontwikkeling niet ten goede komt.

In de huidige situatie zijn bij 8 van de 9 respondenten de douche en het toilet in gescheiden ruimtes geplaatst en is de wastafel op de slaapkamer van de jongeren. Bij 1 van de 9 respondenten zijn de douche en toilet in één ruimte.

7 van de 9 respondenten vinden de douche een instellingsdouche. Hiermee wordt bedoeld dat er gebruik wordt gemaakt van een sensor, hierdoor kan de duur en temperatuur van de straal niet zelf bepaald worden. Daarbij is er geen douchebak en douchegordijn aanwezig en is alles gelijkvloers. Bij 2 van de 9 respondenten bestaat de douche wel uit een wasbak, douchegordijn en thermostaat. Dit zijn tevens de buitenhuizen.

In een nieuwe situatie raden 4 van de 9 respondenten aan om de douche, het toilet en de wastafel in één ruimte te plaatsen. 2 van de 9 respondenten raden aan om deze gescheiden te houden. Bij 3 van de 9 respondenten is het niet ter sprake gekomen. 6 van de 9 respondenten raden aan om een kastje of een plak te plaatsen in de doucheruimte, om kleren en spullen op te leggen. Bij 3 van de 9 respondenten is dit niet ter sprake gekomen. 1 van de 9 respondenten vindt dat de huidige douche (instellingsdouche) moet blijven. De respondent zegt hierover: 'Het is geen huiselijke douche. Echter de L-vorm zorgt ervoor dat je een kind kan trainen om zich zelf te douche of te wassen. Bij het plaatsen van de sensor is nagedacht over de doelgroep die bekend staat om het kapot maken van spullen. Als ik puur alleen kijk naar de doelgroep en als je de jongeren wilt helpen, is het in mijn ogen een ideale douche'. 4 van de 9 respondenten raden een douche met een douchebak aan, om zo een huiselijke sfeer te creëren. Bij de overige vier respondenten is dit niet ter sprake gekomen.

6 van de 9 respondenten raden aan om de badkamer in de buurt van de slaapkamers te situeren. 3 van de 9 respondenten raden aan om een badkamer in de slaapkamer te plaatsen. De respondent zegt hierover: 'Als je een jongere wilt trainen en klaar wil maken voor de maatschappij, dan is het mooi om het op dat moment zo te faciliteren dat het net zo

is als in de maatschappij. In de maatschappij heb je per gezin een eigen badkamer en hoef je die niet met negen andere jongeren te delen’.

Time-out ruimte

2 van de 9 respondenten geven aan dat de time-out ruimte zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt. 3 van de 9 respondenten zijn het hier niet mee eens en 4 van de 9 respondenten hebben hier geen mening over. 2 van deze 4 respondenten werken op een buitenhuis. Hier is geen time-out ruimte aanwezig. In de huidige situatie worden verschillende ruimtes ingezet als time-out ruimtes, zoals het halletje, de slaapkamer en de afzondering. 3 van de 9 respondenten vinden dat de time-out ruimte op dit moment prikkelarm is. 2 van de 9 respondenten geeft aan dat dit niet het geval is. Bij 2 van de 9 respondenten is het weer niet van toepassing en bij 2 van de 9 respondenten is het niet ter sprake gekomen.

In een gewenste situatie raden 6 van de 9 respondenten aan om naast een afzondering een aparte time-out ruimte te hebben. 1 van de 9 respondenten vindt een time-out ruimte niet nodig in een buitenhuis. 1 van de 9 respondenten raadt aan om de afzondering te gebruiken als time-out ruimte en bij 1 van de 9 respondenten is dit niet ter sprake gekomen. Als laatste raden 8 van de 9 respondenten aan om de time-out ruimte prikkelarm en geluidsarm te maken. 1 van de 9 respondenten heeft hier geen mening over.

Overige

4 van de 9 respondenten geven aan dat het gebouw minder gehorig moet zijn, omdat zij in de huidige situatie veel last hebben van geluidsoverlast. 1 van die 4 respondenten geeft dan ook aan dat de deuren in de huidige situatie dik en zwaar zijn. Als deze deuren dicht vallen, zorgt dit voor geluidsoverlast.

Deelvraag 4. *Welke factoren zijn bevorderend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?*

Slaapkamer

Volgens één respondent werkt de basisinrichting van de slaapkamer bevorderend voor de ontwikkeling van de doelgroep. De respondent geeft aan dat er een groot verschil is in eigendommen per jongere. Hij zegt hierover het volgende: ‘Je hebt jongeren die hebben veel spullen, maar je hebt ook jongeren die helemaal niks hebben. Nu begint iedereen met dezelfde basisinrichting en is iedereen in feite gelijk’. Daarnaast worden hufterproof meubels aangeraden in verband met de doelgroep. Een respondent zegt het volgende over de

meubels: 'Meubels die wij hebben, zijn hufterproof. De jongeren hebben gedragsproblemen, waardoor zij moeilijk hun emoties kunnen reguleren. Vanuit daar zijn die stevige meubels nodig, omdat het anders zo kapot is'.

Woonkamer

Volgens twee respondenten werkt het bevorderend voor de ontwikkeling van de jongeren dat de woonkamer een prikkelarme omgeving is. Hierbij is de woonkamer wel huiselijk aangekleed, maar zorgt het niet voor overprikkeling. De respondent zegt hierover: 'Het is fijn als de woonkamer gezellig is, waarbij niet te veel accessoires aanwezig zijn. Een goede balans is belangrijk'.

Keuken

Volgens één respondent werkt het bevorderend voor de ontwikkeling van de doelgroep dat er in de keuken geen sloten zitten op de keukenkasten. Het is wel handig als er een slot zit op de kast waar de scherpe messen liggen, dit in verband met de veiligheid. Deze respondent vindt ook dat genoeg werkruimte de ontwikkeling van de doelgroep bevordert. Voor het kookeiland als bevorderende factor wordt verwezen naar deelvraag 2 van dit hoofdstuk.

Badkamer

Volgens de respondent werkt het bevorderend voor de ontwikkeling van de jongeren als er een 'normale badkamer' kan worden gecreëerd. Hiermee bedoelt de respondent een badkamer waarin in een bad, douche, toilet en wasbak allemaal samen in een ruimte gesitueerd zijn. Net zoals dit in een woonhuis vaker voor komt. Ook een bad is goed voor de ontwikkeling van de jongeren. Er wordt hier het volgende over gezegd: 'Jongeren met ASS ervaren rustige en afgebakende ruimtes als prettig. Een bad kan een rustgevende plek voor een jongere zijn'. Als laatste geeft een andere respondent aan dat het bevorderend werkt dat de badkamer in een L-vorm gebouwd wordt. Zo kan de jongere altijd afgeschermd douchen. Mocht het nodig zijn dat een begeleider op de badkamer moet komen, staat deze niet meteen oog in oog met de jongere onder de douche.

Time-out ruimte

Volgens zes respondenten werkt het bevorderend voor de ontwikkeling van de jongeren als er naast de afzondering een aparte time-out ruimte aanwezig is in het gebouw. Een respondent geeft aan dat de time-out ruimte dan echt gezien kan worden als een rustruimte en niet geassocieerd kan worden met de eventuele negativiteit van een afzondering.

Deelvraag 5. Welke factoren zijn belemmerend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?

Slaapkamer

Drie respondenten geven aan dat het gebouw niet geluidsarm is. Hierdoor is er sprake van geluidsoverlast in de slaapkamers. Er zijn veel prikkels die door hen als belemmerend worden ervaren. Als laatste benoemt één respondent dat de balk voor het raam een belemmerende werking kan hebben op de ontwikkeling. Niet alle jongeren hebben deze balk voor het raam nodig. Zij zijn namelijk niet bekend met wegloupedrag. Hier kan maatwerk goed van pas komen.

Woonkamer

Eén van de respondenten geeft als belemmerende factor aan dat er te weinig speelruimte in de woonkamer is. Een andere respondent benoemt oppositioneel kleurgebruik (rood en blauw) als belemmerend voor de ontwikkeling. De respondent zegt hier het volgende over: 'De deuren zijn op dit moment blauw en rood, voorheen hadden wij lichtgele kleuren. Dit zorgde voor minder prikkels'.

Keuken

Eén respondent geeft aan dat het aanrecht als belemmerend voor de ontwikkeling wordt ervaren. In de huidige situatie is het namelijk een aanrecht tegen de muur. Hierdoor sta je als begeleider naast of voor de jongeren. De respondent zegt hierover het volgende: 'In de huidige situatie staan de jongeren vaak naast je of achter je tijdens het koken. Dit maakt het praten moeilijker en hierdoor is het lastiger om handelingen goed uit te leggen. Jongeren raken gefrustreerd wanneer zij dingen niet goed meekrijgen en dan haken zij af. Dit belemmert het leerproces zeker'.

Badkamer

Een respondent benoemt dat de badkamer niet zo gesimuleerd is zoals een badkamer in een gezinshuis. Dat werkt volgens de respondent belemmerend voor de ontwikkeling. De respondent zegt hierover het volgende: 'Met name als het gaat over autisme, is het van belang dat je een normaal gezinshuis simuleert. Een jongere met ASS moet dingen in elkaar puzzelen en dat moet normaal gaan zijn. In een normale badkamer zit een douche, een toilet en een wasbak. Op dit moment zijn de sanitaire voorzieningen in drie verschillende ruimtes gesitueerd'. Eén respondent geeft aan dat de instellingsdouche als onprettig wordt ervaren. Het gaat om een doelgroep die moeite heeft met zichzelf wassen en de instellingsdouche is

volgens de respondent niet uitnodigend om dat te leren. Hierdoor werkt dit belemmerend op de ontwikkeling.

Time-out ruimte

Een begeleider uit een buitenhuis geeft aan dat zij het als belemmerend ervaart dat er geen time-out ruimte aanwezig is in het gebouw. Op het moment van een conflict valt op deze manier de veiligheid voor alle andere jongeren weg. Dit is volgens de respondent belemmerend voor hun ontwikkeling.

5. Conclusie en discussies

Aan de hand van de resultaten van het praktijkonderzoek en de koppeling naar de literatuur, wordt in dit hoofdstuk antwoord gegeven op de deelvragen en de hoofdvraag. Per deelvraag wordt een conclusie geschreven en aan de hand van deze conclusies worden aanbevelingen aangeraden. Tevens worden er een aantal zaken met betrekking tot het onderzoek ter discussie gesteld. Als laatste worden er suggesties voor een vervolgonderzoek besproken. Bij deelvraag 2, 4 en 5 wordt er gesproken over respondenten, hier worden de persoonlijk begeleiders en orthopedagogen mee bedoelt.

5.1 Conclusies deelvragen en literatuur

5.1.1 Deelvragen

***Deelvraag 1.** In welke vorm van huisvesting liggen de behoeften met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren, vanuit het perspectief van de jongeren met een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en/of gedragsproblematiek?*

Volgens de jongeren zijn er verschillende vormen van huisvesting waarin hun behoeften liggen. Volgens de doelgroep voldoet de keuken over het algemeen aan hun behoeften, omdat deze ruimte overzichtelijk is en de benodigde apparatuur en een inductieplaat aanwezig zijn. De jongeren hebben behoefte aan veiligheid en daarom verkiezen zij een inductieplaat boven een gasfornuis. Een inductieplaat heeft geen vlam en koelt direct af (Inductie, z.d.). Echter, wijkt deze bevinding af van de theorie. Elektrisch of keramisch koken wordt juist afgeraden, omdat het moeilijk in te schatten is wanneer de warmte omhoog of omlaag moet (Schrameijer, 2013). Naast deze veiligheid hebben zij ook behoefte aan voorspelbaarheid. Een keuken die overzichtelijk is, zorgt ervoor dat de jongeren alles kunnen overzien. Jongeren geven aan dat zij behoefte hebben aan persoonlijke ruimte. In de huidige situatie komt het voor dat jongeren tijdens het eten elkaar aanstoten of aanraken. In een gewenste situatie willen de jongeren een grotere eettafel, waardoor zij niet zo snel in elkaars

persoonlijke ruimte komen. Dit komt overeen met de literatuur. Velen met elkaar aan tafel vormt een uitdaging: er is veel oogcontact, veel drukte om de tafel en zodoende komt men ook makkelijk in elkaars persoonlijke ruimte (Schrameijer, 2013). Als een grote tafel uit twee kleinere bestaat, is het rustiger als ze uit elkaar worden gezet (Schrameijer, 2013). Dit levert ook meer persoonlijke ruimte op.

Op dit moment zit er voor de slaapkamerramen een balk, waardoor het raam maar een klein stuk open kan. Deze balk is geplaatst, omdat veel jongeren bekend zijn met weglooptgedrag.

In een gewenste situatie wilt de meerderheid van de jongeren dat de balk voor het raam verdwijnt. Er is bij de jongeren gemis aan voldoende frisse lucht.

De jongeren hebben zich kort over de kleuren in de woonkamer uitgelaten. Zij benoemen geen specifieke kleuren, maar ervaren de kleuren op de muur zowel als prettig als onprettig. Uit de literatuur blijkt dat het de muren voorzien moeten zijn van warm kleurgebruik, knalkleuren moeten vermeden worden (Schrameijer, 2013).

Sommige jongeren geven aan dat zij in een gewenste situatie meer stoelen willen en minder banken. Zij geven de voorkeur aan stoelen, omdat zij aangeven, door hun ASS, moeite te hebben met het naast elkaar zitten. Zij hebben dus behoefte aan afstand tussen elkaar. Dit komt overeen met de literatuur. Stevige tweezitsbanken helpen bovendien om te wennen aan het naast elkaar zitten, iets dat velen moeten leren (Schrameijer, 2013). Deze tweezitsbanken moeten gecombineerd worden met fauteuils (Schrameijer, 2013).

In een toekomstige situatie willen jongeren liever geen sensor in de douche. Zij hebben namelijk de behoefte om zelf te kunnen bepalen wat de temperatuur is van het water en hoelang deze aan staat. Ook willen de jongeren meer opbergruimte. Op dit moment ontbreekt dit en worden kleren nat. Een aantal jongeren geven aan om bijvoorbeeld een kastje of plankje te plaatsen, waardoor er meer opbergruimte wordt gecreëerd en spullen droog blijven.

Op de time-out ruimte hebben de jongeren weinig aan te merken. Echter, zijn de jongeren het meest ontevreden over deze ruimte. De opmerkingen die de jongeren over een time-out ruimte hebben zijn verschillend, maar niet relevant voor het onderzoek. Het kan zijn dat de jongeren een negatieve associatie hebben met deze ruimte. Bij discussiepunten wordt hier op terug gekomen.

Deelvraag 2. In welke vorm van huisvesting liggen de behoeften met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren, vanuit het perspectief van de persoonlijk begeleiders van de jongeren?

Volgens de persoonlijk begeleiders zijn er verschillende vormen van huisvesting waarin de behoeften van de jongeren liggen.

In de gewenste situatie vindt de meerderheid van de respondenten dat de keuken een gesloten ruimte moet zijn, maar wel met overzicht op andere ruimtes door middel van een deur en ramen. Een dichte keuken geeft minder auditieve en visuele prikkels (Schrameijer, 2013). Bij deze doelgroep moet er een afweging gemaakt worden tussen de belevingswaarde en de fysieke waarde (Schrameijer, 2013). De respondenten geven aan de fysieke waarde, sensorische prikkels, belangrijker te vinden. Voor deze doelgroep is er behoefte aan toezicht. Daarom moeten het fornuis en het werkblad zo gesitueerd worden dat er altijd zicht is op een aangrenzende ruimte.

De doelgroep heeft behoefte aan meer zelfstandigheid en leren dit te ontwikkelen. Zo zijn er jongeren die leren om zelfstandig te koken. Op dit moment koken deze jongeren tegelijk met de begeleiders of na het algemene eetmoment. De jongere heeft dan te weinig ruimte of moet wachten. Volgens de meerderheid van de respondenten moet er in de gewenste situatie een extra keuken in het gebouw geplaatst worden. Een extra keuken kan de ontwikkeling van de jongeren op het gebied van zelfstandigheid vergroten. Als jongeren de mogelijkheid krijgen om te koken voor zichzelf, kunnen vele voordelen van de keuken-situatie worden benut, zoals leren plannen en organiseren (Schrameijer, 2013).

In een toekomstige situatie raden de persoonlijk begeleiders aan om een groter fornuis en een grotere oven te plaatsen dan in de huidige situatie. Dit bespaart namelijk veel tijd, omdat alles tegelijk bereid kan worden. Deze bevinding komt overeen met de theorie. Een ruime kookplaat, vuurpunten ver uit elkaar, én een oven in een keuken waar voor meerdere mensen wordt gekookt, spaart veel tijd (Schrameijer, 2013).

De persoonlijk begeleiders vinden dat de slaapkamers van de jongeren een rustige en veilige plek moeten zijn. De jongeren hebben volgens hen namelijk de behoefte om zich terug te kunnen trekken van de groepsdruk. Echter wordt deze rust soms verstoord door geluidsoverlast. Op alle terreingroepen grenzen de slaapkamers aan elkaar door middel van dunne muren. Geluid wordt op deze manier van de ene kamer naar de andere kamer geleid. Hierdoor zijn er continu geluiden en dit zorgt voor overprikkeling. Jongeren raken hierdoor geïrriteerd en gefrustreerd en dit komt hun ontwikkeling niet ten goede.

Er is geen overeenstemming over het feit of de slaapkamers op de begane grond of op de eerste verdieping geplaatst moeten worden. Of slaapkamers op een afzonderlijke verdieping

gesitueerd moeten worden, dan wel gelijkvloers met de overige ruimtes, hangt af van de behandeling (Schrameijer, 2013). Zeer intensieve individuele begeleiding vraagt nabijheid en dus één verdieping. Alle functies op één verdieping creëert tevens de mogelijkheid om op een natuurlijke manier de dagelijkse vaardigheden van de jongeren vanuit huiskamer, keuken en kantoor te observeren. Daarmee is zowel de behandeling als de veiligheid gediend (Schrameijer, 2013). Echter, heeft een behandelgroep met meerdere verdiepingen als voordeel dat veel jeugdigen dit gewend zijn van thuis (Schrameijer, 2013). Slaapkamers op een andere verdieping biedt ook afstand van de dagelijkse hectiek, maar zorgt wel voor minder nabijheid (Schrameijer, 2013). Er moet dus een afweging gemaakt worden met betrekking tot de behandeling van de doelgroep.

Net zoals de jongeren, geven de persoonlijk begeleiders aan dat er te weinig zitmeubilair in de woonkamer aanwezig is. Daarbij zien zij ook dat de jongeren behoefte hebben aan meer persoonlijke ruimte. Zij vinden het volgens de respondenten niet prettig om dicht op elkaar te zitten.

Een belangrijke afweging die gemaakt moet worden, binnen de woonkamer, is huiselijkheid. De respondenten merken dat de jongeren behoefte hebben aan huiselijke sferen. Tim Landschip (Schrameijer, 2013) zegt: 'Huiselijk en warm is veilig. Hoe huiselijker en warmer je de situatie kunt creëren, hoe beter'. De respondenten geven aan dat huiselijkheid vaak wordt gecreëerd door het gebruik van accessoires. Echter, hebben te veel accessoires een overprikkelende werking op de jongeren. Het blijft lastig om hier de juiste balans in te vinden. Te weinig accessoires en een lege ruimte, kunnen de woonkamer juist weer kil maken (Schrameijer, 2013).

Als laatste geven de respondenten aan dat de jongeren behoefte hebben om woonkamer soms kleiner of groter te kunnen maken. Jongeren vinden het prettig als zij wel onderdeel zijn van een ruimte, maar niet direct met de groep in aanmerking komen.

Er is veel verschil in welke ruimtes er gebruikt worden als time-out ruimte. Zo worden de afzondering, het halletje en de slaapkamer hiervoor gebruikt. Ook is er veel verschil in mening over het gebruik en de vormgeving van de time-out ruimte. Echter, vindt de meerderheid dat er een aparte time-out ruimte moet komen.

De douche wordt voornamelijk gezien als een instellingsdouche. In de huidige situatie is er een gezamenlijke badkamer, waarbij toilet, douche en wastafel in aparte ruimtes gesitueerd zijn. De meningen over de vormgeving van de badkamer zijn verdeeld. Sommigen vinden dat de sanitaire voorzieningen gescheiden moeten blijven, anderen vinden dat deze in één ruimte gesitueerd moeten worden en weer andere zeggen dat de badkamer op de

slaapkamer van de jongeren geplaatst moet worden. Echter, geven zij wel aan dat wanneer de badkamer op de slaapkamer geplaatst wordt, er gekeken moet worden naar maatwerk. Bij maatwerk wordt er gekeken naar de kracht en drijfveren van het individu, oftewel cliëntgericht (Movisie, z.d.). Uit de literatuur blijkt wanneer een jongere een badkamer voldoende kan onderhouden en bij het gebruik er van geen toezicht of hulp nodig heeft, deze in de slaapkamer geplaatst kan worden (Schrameijer, 2013).

De meerderheid van de persoonlijk begeleiders heeft dezelfde mening over de sensor als de jongeren, zie hoofdstuk 4, deelvraag 1. Echter vinden zij wel dat hier ook gekeken moet worden naar maatwerk. Een bad in de badkamer is volgens veel respondenten noodzakelijk. Een bad is een afgebakende ruimte, waar jongeren tot rust kunnen komen. Volgens de respondenten hebben de jongeren hier behoefte aan.

De helft van de persoonlijk begeleiders geeft aan dat de gebouwen in het algemeen erg gehorig zijn. De literatuur toont aan dat muren goed geïsoleerd moeten zijn en dat er rekening gehouden moet worden met galm, door middel van bijvoorbeeld het gebruik van gordijnen in plaats van luxaflex (Schrameijer, 2013).

Deelvraag 4. Welke factoren zijn bevorderend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?

Concluderend kan gesteld worden dat er verschillende bevorderende factoren zijn, met betrekking tot de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting.

De eerste factor is de basisinrichting van de slaapkamers. In elke slaapkamer zijn dezelfde meubels aanwezig, namelijk: een bed, kast, wastafel, nachtkastje en een bureau met een stoel. De jongere hoeft zich hierdoor niet bezig te houden met het regelen van spullen voor zijn slaapkamer. Jongeren met ASS hebben veel behoefte aan structuur, duidelijkheid, veiligheid en voorspelbaarheid (LandelijkNetwerkAutisme, z.d.). Alle meubels van de slaapkamer, die in een normaal woonhuis aanwezig zijn, zijn er nu ook. Dit zorgt bij de jongeren voor voorspelbaarheid en creëert veiligheid. Dit komt dan de ontwikkeling van de jongeren ten goede. Daarbij werkt het bevorderend wanneer meubels hufferproof zijn. Hufferproof betekend bestand tegen vandalisme en houdt in dat de meubels agressie kunnen verdragen (Genootschap Onze Taal, 2011).

Een prikkelarme woonkamer, is een bevorderende factor. Zoals in deelvraag 2 al werd benoemd, is het lastig om een juiste balans te vinden in het creëren van een huiselijke sfeer in de woonkamer, die niet zorgt voor overprikkeling. Tevens wordt er in de huidige situatie een speelruimte, als onderdeel van de woonkamer, gemist. Jongeren hebben behoefte aan

een ruimte waar zij rustig een spel kunnen spelen, muziek kunnen luisteren en spullen kunnen laten liggen. Op deze manier zijn de jongeren toch afgezonderd van de groep, maar blijven zij wel in de buurt van de woonkamer en ervaren zij nog steeds de nabijheid van de begeleiders. Een belangrijke ontwikkelingstaak voor jongeren van 12 tot 17 is vrije tijd en daarbij is het van belang dat zij leren deze vrije tijd zinvol door te brengen (Spanjaard & Slot, 2015). Als er een aparte speelruimte aanwezig is, hebben zij een ruimte waar zij hun vrije tijd zinvol kunnen doorbrengen. Dit kan de ontwikkelingstaak bevorderen en daarmee ook de ontwikkeling van de jongeren.

Een andere belangrijke factor is wanneer de doelgroep het aankan, er geen sloten op de keukenkasten moeten zitten. In verband met de veiligheid is het aan te raden om een slot te plaatsen op de lade met scherpe messen. Wanneer er geen sloten op de kasten zitten, straalt het vertrouwen in de doelgroep uit. Jongeren krijgen het gevoel dat zij verantwoord om kunnen gaan met de spullen. Een belangrijke ontwikkelingstaak bij jongeren van 12 tot 17 jaar is: een eigen woonsituatie, waarbij er zorg gedragen kan worden over de (eigen) spullen (Spanjaard & Slot, 2015). De verantwoordelijkheid over de spullen in de keuken, helpt bij het volbrengen van de ontwikkelingstaak en bevordert dus de ontwikkeling. Daarnaast is het van belang dat er gecommuniceerd kan worden met de jongeren, tijdens het koken. Een kookeiland kan deze communicatie en het leerproces bevorderen. Iedereen kan rondom het kookeiland staan en hierdoor heeft iedereen goed zicht op de handelingen.

De vorm van de badkamer is een belangrijke factor. Een L-vorm wordt aangeraden. Door een L-vorm ontstaat er een ruimte met een lange zijde en een hoek. De lange zijde biedt mogelijkheden voor de jongeren om zich om te kleden en af te drogen. Om de hoek bevindt zich de douche. Op deze manier is de jongere, in zekere zin, afgeschermd en staat de jongere niet in het zicht van de deur. De privacy wordt zo gewaarborgd.

De laatste bevorderende factor is de aanwezigheid van een aparte time-out ruimte. Volgens de persoonlijk begeleiders moet op de groep een ruimte aanwezig zijn die geheel prikkelarm is. Dit bevordert de ontwikkeling van de jongeren, omdat zij in deze ruimte tot rust kunnen komen. Dit komt overeen met de literatuur. Een time-out ruimte, is een prikkelarme ruimte die aan de cliënt, met positieve benadering en de juiste psychologische begeleiding, een comfortabele en kalmerende omgeving kan bieden (Nenko, z.d.). Het biedt een veilige, tijdelijke omgeving, voor bijvoorbeeld jongeren met gedragsproblemen zonder hen te hoeven fixeren (Nenko, z.d.).

Deelvraag 5. Welke factoren zijn belemmerend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?

Concluderend kan gesteld worden dat er verschillende belemmerende factoren zijn, met betrekking tot de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting.

De eerste belemmerende factor is dat het gebouw niet geluidsarm is. Vooral in de slaapkamers wordt deze geluidsoverlast als belemmerend ervaren. Op een slaapkamer kan een jongere zich even terug trekken, maar door het geluidsoverlast kan de jongere zich nog niet volledig afsluiten van de groep.

Zoals al eerder benoemd werd, bevatten de ramen van de slaapkamers een balk. Hierdoor is het niet mogelijk om het raam ver open te zetten. Dit is gedaan in verband met het wegloupedrag van sommige jongeren. Echter zijn niet alle jongeren met dit gedrag bekend. Dit kan een belemmerende factor zijn in de ontwikkeling van de jongeren, omdat zij zo het gevoel hebben dat zij niet vertrouwd worden. Het is dan ook van belang dat hier maatwerk wordt ingezet. Een systeem waarbij de balk door de technische dienst verwijderd kan worden, wordt aangeraden.

Voor de woonkamer kan verkeerd kleurgebruik een belemmerende factor zijn. Onder verkeerd kleurgebruik wordt verstaan, knalkleuren en oppositioneel kleurgebruik. Dit komt overeen met de literatuur. Jongeren met ASS, van het Dr. Leo Kannerhuis geven het volgende aan: geen knallende kleurcombinaties, makkelijke kleuren, maar niet te fel en te bont, niet te stressvol, dus geen felle kleuren door elkaar heen en de kleuren moeten matchen, waardoor het een geheel is (Schrameijer, 2013). Verkeerd kleurgebruik kan er voor zorgen dat er te veel prikkels zijn en dit belemmert de ontwikkeling van de jongeren.

Zoals eerder beschreven, wordt de douche op de groepen vaak als een instellingsdouche gezien. Dit wordt door jongeren als onprettig ervaren. De jongeren hebben moeite met hun persoonlijke hygiëne. Een instellingsdouche is niet uitnodigend, waardoor jongeren niet geprikkeld worden om te leren zichzelf te verzorgen. Een belangrijke ontwikkelingstaak bij jongeren van 12 tot 17 jaar is gezondheid en uiterlijk, daarbij is het belangrijk dat zij leren om hun uiterlijk te onderhouden (Spanjaard & Slot, 2015). Als een douche niet uitnodigend is, kan dit er voor zorgen dat jongeren minder snel gaan douchen. Dit zorgt er voor dat de ontwikkelingstaak gezondheid en uiterlijk minder snel volbracht wordt en dit dus de ontwikkeling belemmerend.

Wanneer er geen time-out ruimte op een groep aanwezig is, wordt dit als een gemis ervaren. Door afwezigheid van deze ruimte, kunnen jongeren op moment van fysiek ingrijpen niet

naar een andere ruimte, time-out ruimte, gebracht worden. Dit betekent dat zij in de specifieke ruimte, van het moment van het conflict, moeten blijven. Hierdoor valt de veiligheid van andere jongeren weg. Dus geen time-out ruimte brengt het gevoel van veiligheid in gedrang en dit belemmert de ontwikkeling.

5.1.2 Hoofdvraag

In welke vorm van huisvesting komt de ontwikkeling van jongeren van 14 tot en met 18 jaar met een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en/of gedragsproblematiek het beste tot zijn recht?

De nieuwe behandelgroep komt het beste tot zijn recht als er bij de huisvesting van jongeren van 14 tot en met 18 jaar met een LVB, ASS en/of gedragsproblematiek met betrekking tot hun ontwikkeling, rekening wordt gehouden met de behoeften van de doelgroep en bevorderende en belemmerende factoren. Behoeften die binnen de huisvesting centraal staan zijn: overzicht, voorspelbaarheid, toezicht, veiligheid, huiselijkheid, persoonlijke ruimte, het ontwikkelen van zelfstandigheid, prikkelarme ruimtes en een plek waar iemand zich terug kan trekken van de groepsdruk.

Voor de huisvesting is het van belang dat de volgende factoren, die de ontwikkeling bevorderen, worden meegenomen: de basisinrichting van de slaapkamer en een prikkelarme woonkamer, met een speelkamer als onderdeel van deze ruimte. Geen sloten op de keukenkasten, genoeg werkruimte en een kookeiland in de keuken. De douche/badkamer in een L-vorm en een aparte time-out ruimte. Als aan deze factoren voldaan wordt, worden tevens de ontwikkelingstaken 'vrije tijd' en 'eigen woonsituatie' gestimuleerd en dit bevordert de ontwikkeling van de doelgroep.

Als laatste is het van belang dat de volgende belemmerende factoren, met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep, vermeden worden: geluidsoverlast (voornamelijk in de slaapkamers) en een balk voor de ramen van de slaapkamers. Verkeerd kleurgebruik in de woonkamer, een instellingsdouche en het ontbreken van een time-out ruimte. Als deze factoren vermeden worden, wordt de ontwikkelingstaak 'gezondheid en uiterlijk' niet belemmerd.

5.2 Discussie

In deze paragraaf worden de beperkingen van het onderzoek ter discussie gesteld.

5.2.1 Betrouwbaarheid en validiteit

Tijdens het praktijkonderzoek zijn verschillende beperkingen naar voren gekomen wat betreft de respondenten. Voor het interview stond gepland om rond de 20 persoonlijk begeleiders te interviewen en 25 jongeren. Helaas werd er weinig respons gegeven. Zelfs na herhaaldelijk

mail, telefonisch en persoonlijk contact, waren de meeste respondenten niet in staat om aan het praktijkonderzoek bij te dragen. Uiteindelijk zijn er in totaal negen persoonlijk begeleiders geïnterviewd, inclusief twee orthopedagogen. De persoonlijk begeleiders hielden het interview met de jongeren. Echter was dit niet altijd haalbaar door de hectiek op de groep. Hierdoor zijn er in totaal negen jongeren geïnterviewd. Er is dus maar een klein gedeelte van de gehele populatie geïnterviewd. Dit kan mogelijk de betrouwbaarheid van het onderzoek ongunstig beïnvloeden en daarbij is het ook ongunstig voor de generaliseerbaarheid. Voor deelvraag 3, was er respons nodig van de ouders/verzorgers van de doelgroep. Tijdens het onderzoek bleek dat deze respondenten lastig te benaderen waren. Er zijn verschillende acties ondernomen om contact te zoeken met de ouders/verzorgers. De opdrachtgever raadde aan om de persoonlijk begeleiders contact op te laten nemen met ouders/verzorgers. Echter waren de ouders/verzorgers van de specifieke doelgroep, hier volgens de persoonlijk begeleiders, niet toe in staat. De begeleiders hadden al weinig contact met de ouders/verzorgers over hun zoon/dochter, dus de behoefte om deel te nemen aan dit onderzoek was nihil. Hierna werd aangeraden om contact te zoeken met de verwantenraad. Hierin zitten verwanten, ouders/verzorgers, van de cliënten van de Jan Pieter Heije (Pluryn, z.d.-b). Deze verwantenraad verwees de vraag door naar de cliëntenraad, waar ook verwanten aanwezig zijn. Er is uiteindelijk niets vernomen van de cliëntenraad en daarbij moest het praktijkonderzoek, in verband met tijd, worden afgerond. Hierdoor was het niet mogelijk om deelvraag 3 te beantwoorden. Dit heeft als invloed op het praktijkonderzoek gehad dat er vanuit minder verschillende perspectieven informatie verkregen is. Dit kan het onderzoek minder valide maken.

Voor het onderzoek zijn er diverse verbeterpunten. Als deze aangepast worden, wordt tevens de betrouwbaarheid en validiteit van een vervolgonderzoek vergroot. Voor een volgend onderzoek is het van belang dat aan alle respondenten dezelfde specifieke vragen worden gesteld. Tijdens het praktijkonderzoek bleef de basis van het meetinstrument hetzelfde, namelijk dezelfde opbouw en vragen. Gedurende het onderzoekproces kwam er steeds meer diepgang in de interviews. Halverwege het aantal interviews kwamen verschillende onderwerpen meer centraal te staan. Deze zijn toen bewust toegevoegd aan het interviewleidraad, om zo bij de overige respondenten dezelfde resultaten te krijgen. Dit omdat deze onderwerpen relevant waren voor het onderzoek. Echter zijn deze toegevoegde onderwerpen niet allemaal aan bod gekomen bij de eerste respondenten. Hierdoor hebben zij daar geen uitspraken over gedaan. Een volgende keer wordt voorafgaand aan het praktijkonderzoek, eerst gecontroleerd of bij ieder interview antwoord wordt gegeven op dezelfde vragen. Dit door testinterviews af te nemen bij de gewenste doelgroep. Dit vergroot tevens de betrouwbaarheid en validiteit.

Tijdens het praktijkonderzoek werd er getracht antwoord te krijgen op factoren die belemmerend en bevorderend werkten met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren. Tijdens de interviews is er echter te weinig doorgevraagd op beide begrippen. Hierdoor konden verschillende verbanden, met betrekking tot de deelvraag, niet gelegd worden. Er mocht namelijk niet geïnterpreteerd worden. Als er meer doorgevraagd was op beide begrippen, was er een concreter antwoord ontstaan. Dit vergroot de validiteit. Als meetinstrument, voor de jongeren, is er voor gekozen een interview af te nemen. Dit werd gedaan door de persoonlijk begeleiders. Het nadeel hiervan was dat sommige antwoorden kort en krachtig waren en er geen duidelijke uitleg was van de totstandkoming van een cijfer of mening. Hierdoor werd er geen eenduidig antwoord gegeven op de vragen. Er moet meer rekening gehouden worden met de beperking van de doelgroep. De persoonlijk begeleiders gaven bij het interview aan dat de jongeren het lastig vonden om een bepaald antwoord te onderbouwen. In eerste instantie werd er aangeraden om een interview te houden in plaats van een vragenlijst. Op deze manier konden de persoonlijk begeleiders doorvragen. Echter is dit niet voldoende gedaan. Daarom is het van belang om de volgende keer een vragenlijst te maken voor de jongeren. Hierdoor moet iedereen kiezen tussen dezelfde antwoorden en dit zorgt voor eenduidigheid. Hierdoor kan er een beter beeld geschetst worden van de resultaten. Dit maakt het onderzoek meer valide.

5.2.2 Afbakening

Om het praktijkonderzoek af te bakenen, is het interview verdeeld in vijf thema's, oftewel de ruimtes van een gebouw. Vanwege de beperkte tijd is er samen met de opdrachtgever voor gekozen om de inrichting en het bouwen alleen binnenshuis te houden. Door het onderzoek te kaderen, wordt de validiteit vergroot.

5.2.3 Verder onderzoek nodig

Zoals in paragraaf 5.1.1, bij deelvraag 1 beschreven staat, beoordelen de jongeren de time-out ruimte met een onvoldoende. Echter geven zij hier weinig concrete negatieve redenen voor. Het is mogelijk dat de time-out ruimte met iets negatiefs wordt geassocieerd, omdat een afzondering vaak ook als time-out ruimte ingezet wordt. Als een dezelfde ruimte, twee betekenissen krijgt, kunnen de jongeren moeite hebben om dit als twee aparte functies te zien. Echter, kan hier geen definitieve uitspraak over gedaan worden, omdat er geen onderzoek naar gedaan is.

Ook moet er nog onderzoek gedaan worden naar de mate van zelfstandigheid van de doelgroep. Aan de hand hiervan kunnen sommige afwegingen met betrekking tot het bouwen en inrichten van de behandelgroep gemaakt worden. Daarbij moet ook onderzocht worden of de ontwikkelingsleeftijd overeenkomt met de kalenderleeftijd van de jongeren. Als dit niet het

geval is, moet er naar de andere leeftijdscategorie van de ontwikkelingstaken gekeken worden.

Over de grootte van de slaapkamers zijn bij de respondenten de meningen verdeeld en is er in de literatuur niets over te vinden. Daarom moet hier nog onderzoek naar gedaan worden en kunnen er afwegingen gemaakt worden voor de grootte van de ruimte.

5.3 Suggesties voor vervolgonderzoek

Voor een vervolgonderzoek is het van belang om de ouders/verzorgers van de jongeren bij het praktijkonderzoek te betrekken. Dit zorgt namelijk voor een ander perspectief.

Door het huidige praktijkonderzoek zijn er verschillende begrippen, wat betreft de behoeften van de jongeren, naar voren gekomen. Voorbeelden hier van zijn: overzicht en persoonlijke ruimte. Hier kan in een vervolgonderzoek verder op in worden gegaan.

5.4 Aanbevelingen voor de praktijk

Aan de hand van de conclusies en het beantwoorden van de hoofdvraag, worden er in deze paragraaf aanbevelingen gegeven. De aanbevelingen worden per ruimte gecategoriseerd.

Voor de slaapkamers wordt het volgende aangeraden:

- Vanwege de behoefte aan voorspelbaarheid, is in alle slaapkamers een basisinrichting aanwezig.
- Hufterproof meubels vanwege de gedragsproblematieken van de jongeren.
- Beter geïsoleerde muren, waardoor er minder geluidsoverlast plaats vindt.
- Aangrenzende kamers kunnen het beste vermeden worden en schuin tegenover elkaar geplaatst worden. Dit om het geluidsoverlast zo minimaal mogelijk te houden.

Voor de woonkamer wordt het volgende aangeraden:

- Voor het kleurgebruik op de muren kan er het beste gekozen worden voor warme kleuren en moeten knalkleuren vermeden worden.
- Het meubilair bestaat uit meerdere fauteuils in combinatie met stevige tweezitsbanken.
- Een systeem waarmee de woonkamer groter en kleiner gemaakt kan worden.
- Een aparte speelkamer, als onderdeel van de woonkamer. De jongeren hebben er namelijk behoefte aan, om zich terug te kunnen trekken van de groepsdruk.

Voor de keuken wordt het volgende aangeraden:

- Op de groep is een keuken voor algemeen gebruik. Vanwege de behoefte aan het ontwikkelen van zelfstandigheid, is er naast de algemene keuken een aparte keuken.

- Een gesloten keuken, met toezicht op de aansluitende ruimte. Dit door middel van een raam en deur.
- Een tafel, in de keuken, die uit twee delen bestaat. Dit vanwege de behoefte aan persoonlijke ruimte. Wanneer de situatie daar om vraagt, kan deze uit elkaar gezet worden.
- Het werkblad en fornuis zijn zo gesitueerd dat er altijd zicht is op aangrenzende ruimte. Dit vanwege de behoefte aan toezicht.
- Vanwege de behoefte aan overzicht, moet er een kookeiland komen.
- Geen sloten op de keukenkasten, behalve op de lade met scherpe messen.
- Er moet gebruik worden gemaakt van een groot fornuis, met vuurpitten uit elkaar, en een grote oven, in verband met de groepsgrootte.

Voor de badkamer wordt het volgende aangeraden:

- Meer opbergruimte in de douche, zodat spullen droog blijven.
- De uitstraling van een instellingsdouche moet vermeden worden.
- De vormgeving van de douche/badkamer is een L-vorm.
- Een bad.

Voor de time-out ruimte wordt het volgende aangeraden:

- Een aparte time-out ruimte.
- Prikkelarme ruimte.

Afwegingen aan de hand van maatwerk

- De balk voor het raam in de slaapkamer.
- Sensor of thermostaat in de douche.
- Algemene badkamer of badkamer op de kamer.

Algemene afwegingen

- Inductieplaat of gasfornuis.
- Vanwege de behoefte aan huiselijkheid, is het van belang om een balans in het creëren van in huiselijke sfeer die niet overprikkeld is.
- Slaapkamers op eerste verdieping of een gelijkvloerse behandelgroep.

5.5 Het product

Aan de hand van de aanbevelingen wordt er een product ontwikkeld. Het product wordt vormgegeven aan de hand van een handboek. In dit handboek staan richtlijnen voor het bouwen en inrichten van een behandelgroep voor jongeren met een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en/of gedragsproblematiek. Hierbij moet de ontwikkeling van de doelgroep tot zijn recht komen. Per ruimte worden de belangrijkste aanbevelingen toegelicht. Deze worden onderbouwd door literatuur of citaten van respondenten. Voor het handboek wordt verwezen naar de documenten: het product en productverantwoording en implementatieplan.

Literatuurlijst

Architectuur voor autisme. (z.d.). *Thema 'Time-out ruimtes'*. Geraadpleegd op 8 maart 2016, van <http://www.architectuur-voor-autisme.org/index/thema-time-out-ruimtes/>

Delfos, M. (2009). *Ontwikkelingspsychopathologie: Stoornissen en belemmeringen* (7^e druk). Amsterdam: Pearson.

Delfos, M. (2011). *Een vreemde wereld* (9^e druk). Amsterdam: SWP.

Donk, C. van der., & Lanen, B. van. (2011). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn*. Bussum: Coutinho.

Dr. Leo Kannerhuis. (z.d.-a). *Klinische behandeling*. Geraadpleegd op 21 februari 2016, van <http://www.leokannerhuis.nl/cliënten/adolescenten-12-tot-23-jr/klinische-behandeling>

Dr. Leo Kannerhuis. (z.d.-b). *Profilering en missie*. Geraadpleegd op 1 februari 2016, van <http://www.leokannerhuis.nl/organisatie/profilering-en-missie>

ENCYCLO.NL. (z.d.). *Behoeften*. Geraadpleegd op 17 maart 2016, van <http://www.encyclo.nl/begrip/behoeften>

Genootschap Onze Taal. (2011). *Hufterproof*. Geraadpleegd op 19 mei 2016, van <https://onzetaal.nl/taaladvies/advies/hufterproof>

GGZcentraal. (z.d.). *Autisme*. Geraadpleegd op 21 februari 2016, van <http://www.ggzcentraal.nl/ziektebeelden/autisme/autisme>

Inductie. (z.d.). *Inductie kookplaat*. Geraadpleegd op 9 mei 2016, van <http://www.inductie.net/kookplaat>

Landelijk Netwerk Autisme. (z.d.). *Tips voor het bieden van structuur in ruimte, tijd en activiteiten*. Geraadpleegd op 8 maart 2016, van <http://landelijknetwerkautisme.nl/tips-voor-het-bieden-van-structuur-ruimte-tijd-en-activiteiten/>

Movisie. (z.d.). *Participatiewiel: een andere manier van kijken*. Gedownload op 11 mei 2016, van

https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Participatiewiel%20gemeenten%20%5BMOV-178057-0.3%5D.pdf

Nederlands Jeugd instituut. (z.d.). *Transformatie jeugdhulp*. Geraadpleegd op 29 februari 2016, van <http://www.nji.nl/Transformatie-jeugdhulp>

Nederlands Jeugd instituut. (2014, 4 november). *Gedragsproblemen: Cijfers over gedragsproblemen*. Geraadpleegd op 21 februari 2016, van <http://www.nji.nl/nl/Gedragsproblemen-Probleemschets-Cijfers/Cijfers-over-gedragsproblemen>

Nederlands Jeugd instituut. (2015, 9 september). *Licht verstandelijk beperkte jeugd: Cijfers*. Geraadpleegd op 21 februari 2016, van <http://www.nji.nl/Licht-verstandelijk-beperkte-jeugd-Probleemschets-Cijfers>

Nenko. (z.d.). *Time-out*. Geraadpleegd op 11 mei 2016, van <http://www.nenko.nl/time-out/>

Pluryn. (z.d.-a). *Als zorg moeilijk wordt, dan kom je naar Pluryn*. Geraadpleegd op 1 februari 2016, van <http://www.pluryn.nl/Welkom.aspx>

Puryn. (z.d.-b) *Inspraak van de cliënt van Pluryn*. Gedownload op 10 mei 2016, van <https://www.pluryn.nl/~media/Website%20Pluryn/Menu%20Over%20Pluryn/Publicaties/Clientenfolders/Uitgebreide%20clientfolders/X51065%20Pluryn%20Brochure%20Medezeggenschap.pdf>

Pluryn. (z.d.-c). *Jan Pieter Heije*. Geraadpleegd op 21 februari 2016, van <http://www.pluryn.nl/Over-Pluryn/Vestigingen/Jan-Pieter-Heije.aspx>

Pluryn. (z.d.-d). *Missie en visie*. Geraadpleegd op 1 februari 2016, van <http://www.pluryn.nl/Over-Pluryn/Organisatie/Missie-en-visie.aspx>

Pluryn. (z.d.-e). *Ondersteuning bij complexe problematiek*. Geraadpleegd op 1 februari 2016, van <http://www.pluryn.nl/Over-Pluryn.aspx>

Pluryn. (z.d.-f). *Wonen in een leefgroep*. Geraadpleegd op 21 februari 2016, van <http://www.pluryn.nl/Jeugd/Wonen/Woonvormen/Wonen-in-een-leefgroep.aspx>

Pluryn. (2012, 12 juni). *Jan Pieter Heije viert opening eerste fase nieuwbouw*. Geraadpleegd op 8 maart 2016, van

<http://www.pluryn.nl/Over-Pluryn/Nieuws/Nieuws-2012/Nieuwbouw-JPH.aspx>

Pluryn. (2015, 22 december). *Pluryn en Dr. Leo Kannerhuis: Samen sterk voor mensen met autisme*. Geraadpleegd op 21 februari 2016, van

<http://www.pluryn.nl/Over-Pluryn/Nieuws/Samenwerking.aspx>

Regionaal Autisme Centrum. (z.d.). *Autisme*. Geraadpleegd op 8 maart 2016, van

<http://www.autismebegeleiding.nl/autisme/index.php/autisme.html>

Rigter, J. (2002). *Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen*. Bussum: Coutinho.

Rigter, J., & Hintum, M. van. (2015). *Ontwikkelingspsychologie bij kinderen en jeugdigen* (3^e druk). Bussum: Coutinho.

Schrameijer, F. (2013). *Met het oog op autisme: Bouwen & inrichten voor mensen met autisme*. Doorwerth: Dr. Leo Kannerhuis.

Spanjaard, H., & Slot, H. (2015). *Ontwikkelingstaken*. Gedownload op 11 mei 2016, van <http://www.hanspanjaard.nl/wp-content/uploads/2015/12/ontwikkelingstaken-Spanjaard-Slot-2015.pdf>

Zoon, M. (2013, juli). *Kenmerken en oorzaken van een licht verstandelijke beperking*.

Gedownload op 15 februari 2016, van

http://www.zat.nl/nji/dossierDownloads/LVB_Kenmerken_en_oorzaken.pdf

Bijlagen

Bijlage I – Tijdsplan van het onderzoek

Wat	Startdatum	Einddatum	Wie	Opmerkingen
Contact opnemen met opdrachtgever	22-02-2016	26-02-2016	Beide	Feedback plan van aanpak, feedback hoofdvraag, contract
Concept plan van aanpak af voor laatste feedback opdrachtgever		07-03-2016	Beide	
Definitieve plan van aanpak af (go/no go)	07-03-2016	10-03-2016	Vivian	Inleveren in DIB
Opzet interview en feedback, doornemen met opdrachtgever	Week 11		Beide	
Interviewleidraad versturen naar persoonlijk begeleiders	Week 11		Minke	
Afname interviews met de doelgroep	Week 12	Week 13	Persoonlijk begeleiders	De persoonlijk begeleiders nemen de interviews met de jongeren af
Afname interviews met persoonlijk begeleiders	Week 13	Week 14	Beide	
Uitwerken interviews	Week 14	Week 15	Beide	

Laatste feedbackmoment onderzoeksrapport	09-05-2016			
Deadline onderzoeksrapport	30-05-2016			
Deadline individueel verantwoordings- verslag	20-06-2016			

Bijlage II - Definiëring begrippen

In dit onderzoek wordt er gesproken van een probleem, dit moet gelezen worden als vraagstuk.

Begrippen die veel in het onderzoek voorkomen zijn:

- Autisme spectrum stoornis wordt in dit onderzoek afgekort met ASS.
- Een licht verstandelijke beperking wordt in dit onderzoek afgekort met een LVB.
- Het begrip gedragsproblematiek wordt in dit onderzoek gedefinieerd als een verzameling van verschillende soorten externaliserend gedrag zoals ongehoorzaamheid, boos en agressief gedrag en liegen (Nederlands Jeugd instituut, 2014).
- Het begrip doelgroep wordt in dit onderzoek gedefinieerd als één doelgroep met drie verschillende diagnoses. Deze diagnoses zijn: een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en gedragsproblematiek. Het gaat hier om de leeftijd 14 tot en met 18 jaar.
- Het begrip persoonlijk begeleiders wordt in dit onderzoek gedefinieerd als een combinatie van de twee verschillende benamingen van de organisaties. Voor Pluryn is dit namelijk persoonlijk begeleiders en bij het Dr. Leo Kannerhuis wordt er gesproken over sociaal- psychiatrisch verpleegkundigen.
- Het begrip huisvesting wordt in dit onderzoek gedefinieerd als de leef- en leeromgeving waarin de doelgroep behandeld wordt. Deze omgeving is gebouwd en ingericht om de behoeften en ontwikkeling van deze doelgroep te bevorderen.
- Het begrip zorgtafels wordt in dit onderzoek gedefinieerd als een overleg met verschillende experts en instellingen over ingewikkelde casussen (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 1 maart 2016).
- Time-out ruimte wordt in dit onderzoek gebruikt als verzamelterm voor alle ruimtes of plaatsen waar jongeren met een LVB, ASS en/of gedragsproblematiek zich terugtrekken om het prikkelniveau te verlagen of de sociale interactie te verminderen (Architectuur voor autisme, z.d.).
- Bevorderend is iets dat meegenomen moet worden naar een gewenste situatie.
- Belemmerend is iets dat niet meegenomen moet worden naar een gewenste situatie, iets dat afgeraden wordt.

Bijlage III – Voorbeelden van de huidige inrichting van de behandelgroepen en de belemmerende factoren voor de ontwikkeling van de doelgroep

De organisaties merken steeds vaker dat de jongeren die bij hen binnen komen, niet altijd meer vallen onder hun specifieke doelgroep. Dit betekent dat de doelgroep steeds breder wordt, maar de behandelgroepen hier niet op ingericht zijn. Hieronder volgen drie voorbeelden.

Op dit moment zijn er te weinig time-out plekken (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 8 maart 2016). Jongeren met ASS zijn gevoelig voor prikkels (Rigter & Hintum, 2015). Deze prikkels kunnen bestaan uit te veel lawaai of sociaal veeleisende situaties (Architectuur voor autisme, z.d.). Een time-out ruimte zorgt ervoor dat de jongere zich even terug kan trekken, onnodige stress, angst, afleiding en prikkels kan vermijden en zich zo weer kan herpakken. Bij een time-out ruimte ligt de nadruk er dus op om het prikkelniveau te veranderen (Architectuur voor autisme, z.d.). Doordat er nu te weinig time-out ruimtes zijn, zorgt dit er voor dat een jongere met ASS vaak niet de mogelijkheid krijgt om zijn prikkelniveau te veranderen, waardoor hij overprikkeld blijft en niet tot rust kan komen (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 8 maart 2016).

De huidige behandelgroepen zijn niet gelijkvloers (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 8 maart 2016). Het gebouw bestaat uit twee verdiepingen (begane grond en eerste etage). De slaapkamers bevinden zich op de eerste etage (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 8 maart 2016). Jongeren met ASS hebben moeite met overzicht houden (Regionaal Autisme Centrum, z.d.). Wanneer een jongere zich op zijn slaapkamer bevindt en de begeleiders op de begane grond aan het werk zijn, is het voor de jongere niet duidelijk waar de begeleiding zich bevindt (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 8 maart 2016). Er is op dat moment te weinig overzicht voor de jongere, omdat er letterlijk een scheiding tussen zit. Dit zorgt weer voor spanning en stress en komt de ontwikkeling niet ten goede (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 8 maart 2016).

De behandelgroepen zijn op dit moment onoverzichtelijk (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 8 maart 2016). Voor jongeren met ASS is duidelijkheid, overzicht en voorspelbaarheid belangrijk (Landelijk Netwerk Autisme, z.d.). Als een ruimte onoverzichtelijk is, kan dit zorgen voor onrust. Hierdoor kan een jongere zich minder veilig voelen (Landelijk Netwerk Autisme, z.d.).

Bijlage IV – Licht verstandelijke beperking

Jongeren met een IQ tussen de 70 en 85 ¹

De Nederlandse praktijk, waaronder de Vereniging voor Orthopedagogische Behandelcentra voor jongeren met een LVB, pleit ervoor om binnen deze definitie van een LVB de nadruk te verschuiven van het IQ naar de mate van ondersteuningsbehoefte van de jongere (Zoon, 2013). Hierdoor worden ook jongeren met een IQ tussen de 70 en 85, wanneer zij beperkingen in hun sociaal aanpassingsvermogen ervaren, tot de doelgroep een LVB gerekend (Zoon, 2013).

Executieve functies ²

Executieve functies zijn het vermogen om dingen te organiseren, te focussen en impulsen onder controle te houden (Zoon, 2013). Dit betekent dus dat jongeren met een LVB moeite hebben met het onthouden en verwerken van informatie. Hoofd- en bijzaken kunnen zij moeilijk van elkaar onderscheiden, zij hebben moeite met het eruit pakken van belangrijke informatie, met oorzaak-gevolg denken en met plannen. Ook het taalgebruik en taalbegrip blijft door dit beperkte werkgeheugen achter (Zoon, 2013).

Empathie ³

Empathie is een sociaal-emotionele vaardigheid die pas op latere leeftijd tot (verdere) ontwikkeling komt, maar blijft bij deze jongeren achter en wordt zodoende minder goed ontwikkeld (Zoon, 2013). Empathie is inlevingsvermogen; jongeren met een LVB kunnen zich moeilijk voorstellen hoe een ander zich voelt (Zoon, 2013).

Schematische samenvatting van de problematiek van jongeren met een LVB ⁴

LVG-specifieke kenmerken:	en bijkomende kenmerken / problematiek:	komen tot uiting in:
INTELLIGENTIE IQ 50 – 85	LEERPROBLEMEN	ERNSTIGE GEDRAGSPROBLEMEN
BEPERKT SOCIAAL AANPASSINGSVERMOGEN	PSYCHIATRISCHE STOORNIS	
	MEDISCHORGANISCHE PROBLEMEN	
	PROBLEMEN IN GEZIN EN SOCIALE CONTEXT	
en leiden tot:		
CHRONICITEIT / LANGDURIGE BEHOEFTE AAN ONDERSTEUNING		

Figuur 3. problematiek jongeren met een LVB (Zoon, 2013)

Bijlage V – Autisme spectrum stoornis

1. Sociaal contact en sociale wederkerigheid ¹

Tachtig procent bereikt niet het niveau van de Theory of Mind van een 4-jarige zonder ASS (Rigter & Hintum, 2015). Dit houdt in dat jongeren zich lastig in de gedachten en gevoelens van anderen kunnen verplaatsen, waardoor hun vermogen tot empathie vaak beperkt is (Rigter & Hintum, 2015).

2. Communicatie en taal ²

De problemen in communicatie en taal zijn bij elk kind verschillend (Rigter & Hintum, 2015). De problemen doen zich voor op non-verbaal en verbaal gebied, het toepassen van taal, het begrijpen van wat iemand zegt en stemvolume en intonatie (Rigter & Hintum, 2015).

Bijlage VI – Bouwen en inrichten voor jongeren met autisme spectrum stoornis

Voorbeeld: creëren van rust ¹

Grote ruimtes kunnen afgezonderd worden door het gebruik van een kamerscherm (Schrameijer, 2013). Dit houdt visuele prikkels weg van de gebruiker. Als dit scherm dezelfde kleur heeft als de muren wordt het beeld rustig en vanzelfsprekend. Denk hierbij aan een plek in de woonkamer waar een computer staat (Schrameijer, 2013).

Kleur ²

Om de ruimte qua kleur zo prikkelarm mogelijk te maken is een harmonieus kleurenschema (pastelkleuren en gebruik van vloeiende lijnen) van belang en dient het contrast geminimaliseerd te worden. Een effect hiervan is dat een ruimte voor jongeren met ASS levendig is en toch rustig (Schrameijer, 2013).

Ook kan kleur functioneel ingezet worden. Kleur kan zorgen voor meer overzicht. Zo kan iedere verdieping bijvoorbeeld een eigen kleur krijgen. Echter heeft het inzetten van kleur bij visualisatie twee kanten. Enerzijds is het gebruik van kleur bij visualisaties effectiever als men gevoeliger is voor kleur, anderzijds stelt diezelfde overgevoeligheid ook extra eisen. Als een jongere met ASS kleur gebruikt voor persoonlijke verwijzingen en deze kleuren komen opeens in een andere context voor, kan dit voor verwarring zorgen (Schrameijer, 2013).

Bijlage VII – Het meetinstrument

Deelvragen	Meetinstrument
Deelvraag 1	Interview met de jongeren, door de persoonlijk begeleiders.
Deelvraag 2	Interview met de persoonlijk begeleiders door de onderzoekers.
Deelvraag 3	Telefonisch interview met de ouders/verzorgers van de doelgroep door de onderzoekers.
Deelvraag 4	Interview met de jongeren door de persoonlijk begeleiders en interview met de persoonlijk begeleiders en orthopedagogen door de onderzoekers.
Deelvraag 5	Interview met de jongeren door de persoonlijk begeleiders en interview met de persoonlijk begeleiders en orthopedagogen door de onderzoekers.

Figuur 4. overzicht van gebruikte meetinstrumenten per deelvraag

Bijlage VIII – Operationalisering van de deelvragen

Interview met de persoonlijk begeleiders

Deelvraag 4: Welke factoren zijn bevorderend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?

Deelvraag 5: Welke factoren zijn belemmerend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?

Variabelen	Indicator
Factoren	Binnen dit onderzoek is dit afgebakend met ruimtes en de onderdelen van deze ruimtes.
Ontwikkeling	De ontwikkeling in dit verband bestaat uit de normale ontwikkeltaken van jongeren, maar ook de specifieke ontwikkeltaken, zoals beschreven in het behandelplan en doelen die daar in zijn opgenomen. Het heeft dus enerzijds betrekking op hoe wordt de ontwikkeling gestimuleerd. Anderzijds wordt de ontwikkeling niet afgeremd door slechte huisvesting, omdat die bepaalde spanningen oplevert waardoor bepaalde doelen niet worden behaald
Inrichting	De vormgeving van een specifieke ruimte binnen de behandelgroep, rekening houdend met de problematieken van de doelgroep.

Figuur 5. begrippen deelvraag 4 en 5

Interview met de orthopedagogen

Deelvraag 4: Welke factoren zijn bevorderend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?

Deelvraag 5: Welke factoren zijn belemmerend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?

Variabelen	Indicator
Ontwikkeling	De ontwikkeling in dit verband bestaat uit de normale ontwikkeltaken van jongeren, maar ook de specifieke ontwikkeltaken, zoals beschreven in het behandelplan en doelen die daar in zijn opgenomen. Het heeft dus enerzijds betrekking op hoe wordt de ontwikkeling gestimuleerd. Anderzijds wordt de ontwikkeling niet afgeremd door slechte huisvesting,

	omdat die bepaalde spanningen oplevert waardoor bepaalde doelen niet worden behaald.
Factoren	Binnen dit onderzoek is dit afgebakend met ruimtes en de onderdelen van deze ruimtes.
Inrichting	De vormgeving van een specifieke ruimte binnen de behandelgroep, rekening houdend met de problematieken van de doelgroep.

Figuur 6. begrippen deelvragen 4 en 5

Het interview met de orthopedagogen verloopt in grote lijnen hetzelfde als het interview met de persoonlijk begeleiders. Echter wordt hier niet naar de beleving en mening van de jongeren gevraagd, omdat de orthopedagogen deze jongeren niet geïnterviewd hebben. De vraag: 'Wat voor rapportcijfer gaf de jongere [specifieke ruimte] en waarom?' wordt dan ook weggelaten. Verder worden hier ook de interviewvragen per categorie/ruimtes ingedeeld. De orthopedagogen worden geïnterviewd, omdat zij niet vanuit een groep werken. Zij kijken vanuit een ander perspectief naar de behandelgroep en jongeren. Dit kan informatie vanuit een andere invalshoek opleveren.

Zie voor het officiële interview van de orthopedagogen bijlage IX.

Interview met doelgroep

Deelvraag 1: In welke vorm van huisvesting liggen de behoeften met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren, vanuit het perspectief van de jongeren met een licht verstandelijke beperking, autisme spectrum stoornis en/of gedragsproblematiek?

Deelvraag 4: Welke factoren zijn bevorderend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?

Deelvraag 5: Welke factoren zijn belemmerend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?

Variabelen	Indicator
Huisvesting	De leef- en leeromgeving waarin de doelgroep behandeld wordt. Deze omgeving is gebouwd en ingericht om de behoeften en ontwikkeling van deze doelgroep te bevorderen. De plek van de ruimtes in het gebouw.

Behoeften	Hetgeen wat de doelgroep nodig heeft met betrekking tot het bouwen en inrichten, hierbij rekening houdend met het stimuleren en volbrengen van de ontwikkelingstaken. Het begrip behoefte kan gedefinieerd worden als bewustzijn van een gebrek en verlangen naar wat ontbreekt (ENCYCLO.NL, z.d.). De behoeften zijn niet te meten, maar wel naar dringendheid te rangschikken (ENCYCLO.NL, z.d.).
Ontwikkeling	De ontwikkeling in dit verband bestaat uit de normale ontwikkeltaken van jongeren, maar ook de specifieke ontwikkeltaken, zoals beschreven in het behandelplan en doelen die daar in zijn opgenomen. Het heeft dus enerzijds betrekking op hoe wordt de ontwikkeling gestimuleerd. Anderzijds wordt de ontwikkeling niet afgeremd door slechte huisvesting, omdat die bepaalde spanningen oplevert waardoor bepaalde doelen niet worden behaald.
Factoren	Binnen dit onderzoek is dit afgebakend met ruimtes en de onderdelen van deze ruimtes.
Inrichting	De vormgeving van een specifieke ruimte binnen de behandelgroep, rekening houdend met de problematieken van de doelgroep.

Figuur 7. begrippen deelvragen 1, 4 en 5

Met het interview wordt er getracht om specifieke informatie per ruimte te verkrijgen. Daarom is er voor gekozen om het interview te categoriseren in vijf ruimtes. Deze vijf ruimtes bestaan uit slaapkamer, woonkamer, keuken, badkamer en time-out ruimtes. Ook hier is er gekozen voor deze vijf ruimtes, omdat dit de vijf meest gebruikte ruimtes van een groep zijn (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 26 februari 2016). Tevens zorgt dit voor gestructureerde vragen. Om het onderzoek (verder) af te bakenen is er voor gekozen om alleen binnenshuis te kijken. De vragen zijn semi- gestructureerd. De topics, de vijf ruimtes, staan vast en beginnen steeds met een rapportcijfer. Het antwoord daarop bepaald hoe er doorgevraagd gaat worden. Het doel van het doorvragen is het voorkomen dat de antwoorden van de jongeren te algemeen worden.

Tijdens dit interview wordt er waarde gehecht aan de beleving van de jongeren. Daarom is het van belang om spontane antwoorden te verkrijgen. Spontane antwoorden worden verkregen door middel van open vragen. Gesloten vragen zorgen er vaak voor dat de jongere in de vraag al een antwoord herkent, omdat het antwoord op de vraag al ingevuld is. Door een open vraag wordt de jongere aan het denken gezet en dit resulteert in een spontaan antwoord.

Er zal in eerste instantie gevraagd worden naar een rapportcijfer. Hiermee geeft de jongere een algemene indruk. Daarna zal er doorgevraagd worden en wordt er een open vraag gesteld. Dit om het antwoord van de jongere te concretiseren en zo de bevorderende en belemmerende factoren in beeld te kunnen brengen.

In het interview met de jongeren worden de woorden bevorderend en belemmerend vervangen door 'goed' en 'niet goed' om het taalgebruik te laten aansluiten op het niveau van de doelgroep.

Opzet interviewvragen

Achter elke interviewvraag staat tussen haakjes op welke deelvraag deze antwoord geeft.

- Welk rapportcijfer geef jij aan [specifieke ruimte]? (deelvraag 1, 4 en 5)
 - Doorvragen: waarom dit rapportcijfer?
- Wat vind jij goed aan [specifieke ruimte]? (deelvraag 4)
 - Doorvragen: waarom?
- Wat vind jij niet goed aan [specifieke ruimte]? (deelvraag 5)
 - Doorvragen: waarom?
- Welk rapportcijfer geef jij het gebouw van [groep van de jongere]? (deelvraag 1)
 - Doorvragen: waarom dit rapportcijfer?
- Wat zou er anders kunnen? (deelvraag 1)
 - Doorvragen: waarom?

Zie voor het officiële interview van de doelgroep bijlage IX.

Interview met ouders/verzorgers

Deelvraag 3: In welke vorm van huisvesting liggen de behoeften met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren, vanuit het perspectief van de ouders/verzorgers van de jongeren?

Deelvraag 4: Welke factoren zijn bevorderend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?

Deelvraag 5: Welke factoren zijn belemmerend met betrekking tot de ontwikkeling van de doelgroep op het gebied van inrichting van de huisvesting?

Variabelen	Indicator
------------	-----------

Huisvesting	De leef- en leeromgeving waarin de doelgroep behandeld wordt. Deze omgeving is gebouwd en ingericht om de behoeften en ontwikkeling van deze doelgroep te bevorderen. De plek van de ruimtes in het gebouw.
Behoeften	Hetgeen wat de doelgroep nodig heeft met betrekking tot het bouwen en inrichten, hierbij rekening houdend met het stimuleren en volbrengen van de ontwikkelingstaken. Het begrip behoefte kan gedefinieerd worden als bewustzijn van een gebrek en verlangen naar wat ontbreekt (ENCYCLO.NL, z.d.). De behoeften zijn niet te meten, maar wel naar dringendheid te rangschikken (ENCYCLO.NL, z.d.).
Ontwikkeling	De ontwikkeling in dit verband bestaat uit de normale ontwikkeltaken van jongeren, maar ook de specifieke ontwikkeltaken, zoals beschreven in het behandelplan en doelen die daar in zijn opgenomen. Het heeft dus enerzijds betrekking op hoe wordt de ontwikkeling gestimuleerd. Anderzijds wordt de ontwikkeling niet afgeremd door slechte huisvesting, omdat die bepaalde spanningen oplevert waardoor bepaalde doelen niet worden behaald.
Factoren	Binnen dit onderzoek is dit afgebakend met ruimtes en de onderdelen van deze ruimtes.
Inrichting	De vormgeving van een specifieke ruimte binnen de behandelgroep, rekening houdend met de problematieken van de doelgroep.

Figuur 8. begrippen deelvragen 3, 4 en 5

Het Interview met de ouders/verzorgers van de jongeren zal telefonisch afgenomen worden. Er is gekozen voor een telefonisch interview vanwege de laagdrempeligheid. De ouders/verzorgers hoeven nergens naar toe te komen, het kan gewoon vanuit hun eigen vertrouwde omgeving. Zij zullen op deze manier sneller bereid zijn om mee te doen (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 26 februari 2016). Ook is het tijdbesparend voor het onderzoek.

Vooraf aan het telefonische interview zal een mail worden verstuurd met daarin een korte uitleg wie wij zijn, wat het afstudeeronderzoek inhoudt, wat er van de ouders/verzorgers wordt verwacht en nogmaals de vraag of zij hier aan mee willen werken. Ook zal de duur van het interview genoemd worden en wanneer ouders willen meewerken, wordt er gevraagd wanneer het interview voor hun het beste uitkomt. Als laatste zullen wij ook de topics van de vragen meesturen zodat de ouders/verzorgers weten wat ze kunnen verwachten.

Ook bij dit interview wordt er getracht om specifieke informatie per ruimte te verkrijgen. Daarom is er ook hier voor gekozen om het interview te categoriseren in vijf ruimtes. Deze vijf ruimtes bestaan uit slaapkamer, woonkamer, keuken, badkamer en time-out ruimtes. Er is gekozen voor deze vijf ruimtes, omdat dit de vijf meest gebruikte ruimtes van een groep zijn (M. Gidding, persoonlijke mededeling, 26 februari 2016). Tevens zorgt dit voor gestructureerde vragen.

Om het onderzoek (verder) af te bakenen is er voor gekozen om alleen binnenshuis te kijken. Het interview bestaat uit semi- gestructureerde vragen. De vijf onderdelen, de ruimtes, beginnen steeds met een gesloten vraag. Daarop zal doorgevraagd worden met verschillende open vragen. Dit om duidelijk het verschil in categorieën aan te geven en de ouders/verzorgers aan het denken te zetten.

Gedurende het interview zal de naam van de jongere genoemd worden, om het interview persoonlijk te maken. In de interviewvragen hieronder staat dat aangegeven met: [naam]. Echter wordt naar de ouders/verzorgers gecommuniceerd dat de naam verder niet in het onderzoek verwerkt wordt, vanwege anonimiteit.

Voor het onderzoek worden verschillende ouders/verzorgers geïnterviewd. Sommige ouders/verzorgers hebben een licht verstandelijke beperking, er moet dus rekening worden gehouden met deze beperking. Tijdens het onderzoek wordt het taalgebruik aangepast op het niveau van de ouders/verzorgers. De e-mails die vooraf aan het interview verzonden zullen worden, zijn al aangepast aan het niveau van de ouders/verzorgers.

Opzet interviewvragen

Achter de interviewvragen staat aangegeven op welke deelvraag het antwoord geeft.

- Heeft u wat betreft de inrichting van de slaapkamer van [naam] rekening gehouden met zijn/haar problematiek?
 - Doorvragen: Zo ja, hoe heeft u daar rekening mee gehouden?
 - Doorvragen: Hoe merkt u aan [naam] dat dit hem/haar helpt? (deelvraag 4)
 - Doorvragen: Wat betreft de inrichting van de slaapkamer, wat werkt er belemmerend volgens u? (deelvraag 5)
 - Doorvragen: Zo nee, hoe zou u er rekening mee kunnen houden? (deelvraag 3)
- Heeft u wat betreft de inrichting van de woonkamer rekening gehouden met de problematiek van [naam]?
 - Doorvragen: Zo ja, hoe heeft u daar rekening mee gehouden?

- Doorvragen: Hoe merkt u aan [naam] dat dit hem/haar helpt? (deelvraag 4)
 - Doorvragen: Wat betreft de inrichting van de woonkamer, wat werkt er belemmerend volgens u? (deelvraag 5)
 - Doorvragen: Zo nee, hoe zou u er rekening mee kunnen houden? (deelvraag 3)
 - Heeft u wat betreft de inrichting van de keuken rekening gehouden met de problematiek van [naam]?
 - Doorvragen: Zo ja, hoe heeft u daar rekening mee gehouden?
 - Doorvragen: Hoe merkt u aan [naam] dat dit hem/haar helpt? (deelvraag 4)
 - Doorvragen: Wat betreft de inrichting van de keuken, wat werkt er belemmerend volgens u? (deelvraag 5)
 - Doorvragen: Zo nee, hoe zou u er rekening mee kunnen houden? (deelvraag 3)
 - Heeft u wat betreft de inrichting van de badkamer rekening gehouden met de problematiek van [naam]?
 - Doorvragen: Zo ja, hoe heeft u daar rekening mee gehouden?
 - Doorvragen: Hoe merkt u aan [naam] dat dit hem/haar helpt? (deelvraag 4)
 - Doorvragen: Wat betreft de inrichting van de badkamer, wat werkt er belemmerend volgens u? (deelvraag 5)
 - Doorvragen: Zo nee, hoe zou u er rekening mee kunnen houden? (deelvraag 3)
 - Zijn er voldoende time-out plekken in uw huis waar [naam] tot rust kan komen?
 - Doorvragen: Zo ja, hoe heeft u deze ruimtes ingericht? OF:
- Doorvragen: Zo ja, hoe ziet zo'n plek eruit? (beide deelvraag 3)
- Doorvragen: Hoe merkt u aan [naam] dat dit hem/haar helpt? (deelvraag 4)
 - Doorvragen: Zo nee, waarom niet? (deelvraag 5?)

Zie voor het officiële interview van de ouders/verzorgers bijlage IX.

Bijlage IX – De interviews

Het interview met de persoonlijk begeleiders

Hallo, wij zijn Vivian Campschoer en Minke Janssen. Wij studeren pedagogiek en zijn dit jaar aan het afstuderen. Voor ons afstudeeronderzoek doen wij onderzoek naar het bouwen en inrichten van een nieuwe behandelgroep voor jongeren met een LVB, ASS en/of gedragsproblematiek. We houden ons hier bezig met de pedagogische visie. Wat is er qua bouwen en inrichten nodig om de ontwikkeling van deze doelgroep te bevorderen.

Het interview is onderverdeelt in vijf thema's. Deze thema's zijn gebaseerd op de ruimtes in een behandelgroep. We beginnen eerst met een paar inleidende vragen en zullen daarna ingaan op de inrichting van een behandelgroep met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren.

Daarnaast heeft u voor ons de jongeren geïnterviewd. Er zal ook gevraagd worden naar de beleving van de jongeren.

Mogen wij het interview opnemen? Zo kunnen wij de data namelijk beter verwerken. Echter zal uw naam niet genoemd worden vanwege privacy.

Algemene vragen

- Met welke doelgroep heeft u ervaring?
- Welke problematiek heeft de jongere die u geïnterviewd heeft en hoe oud is hij/zij?

Vragen per ruimte

Slaapkamers

1A. Vindt u dat de slaapkamers op dit moment zo zijn ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?

1B. Zo ja, wat werkt er bevorderend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Is er ook nog iets wat de ontwikkeling belemmerd?

Doorvragen: Is er iets wat er op dit moment ontbreekt, maar wat wel meegenomen moet worden naar een gewenste situatie?

1B. Zo nee, wat werkt er belemmerend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Wat zou u anders willen zien in een gewenste situatie? En waarom?

2A. Wat is volgens u de beste plek voor de slaapkamers in het gebouw?

2B. Waarom is dit de beste plek volgens u?

2C. Welke plek zou u afraden?

2D. Waarom zou u deze plek afraden?

3A. Wat voor rapportcijfer gaf de jongere voor zijn/haar slaapkamer?

3B. Hoe is hij/zij tot dit cijfer gekomen?

Woonkamer

4A. Vindt u dat de woonkamer op dit moment zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?

4B. Zo ja, wat werkt er bevorderend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Is er ook nog iets wat de ontwikkeling belemmerd?

Doorvragen: Is er iets wat er op dit moment ontbreekt, maar wat wel meegenomen moet worden naar een gewenste situatie?

4B. Zo nee, wat werkt er belemmerend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Wat zou u anders willen zien in een gewenste situatie? En waarom?

5A. Wat is volgens u de beste plek voor de woonkamer in het gebouw?

5B. Waarom is dit de beste plek volgens u?

5C. Welke plek zou u afraden?

5D. Waarom zou u deze plek afraden?

6A. Wat voor rapportcijfer gaf de jongere voor de woonkamer?

6B. Hoe is hij/zij tot dit cijfer gekomen?

Keuken

7A. Vindt u dat de keuken op dit moment zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?

7B. Zo ja, wat werkt er bevorderend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Is er ook nog iets wat de ontwikkeling belemmerd?

Doorvragen: Is er iets wat er op dit moment ontbreekt, maar wat wel meegenomen moet worden naar een gewenste situatie?

7B. Zo nee, wat werkt er belemmerend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Wat zou u anders willen zien in een gewenste situatie? En waarom?

8A. Wat is volgens u de beste plek voor de keuken in het gebouw?

8B. Waarom is dit de beste plek volgens u?

8C. Welke plek zou u afraden?

8D. Waarom zou u deze plek afraden?

9A. Wat voor rapportcijfer gaf de jongere voor de keuken?

9B. Hoe is hij/zij tot dit cijfer gekomen?

Badkamer

10A. Vindt u dat de badkamer op dit moment zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?

10B. Zo ja, wat werkt er bevorderend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Is er ook nog iets wat de ontwikkeling belemmerd?

Doorvragen: Is er iets wat er op dit moment ontbreekt, maar wat wel meegenomen moet worden naar een gewenste situatie?

10B. Zo nee, wat werkt er belemmerend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Wat zou u anders willen zien in een gewenste situatie? En waarom?

11A. Wat is volgens u de beste plek voor de badkamer in het gebouw?

11B. Waarom is dit de beste plek volgens u?

11C. Welke plek zou u afraden?

11D. Waarom zou u deze plek afraden?

12A. Wat voor rapportcijfer gaf de jongere voor de badkamer?

12B. Hoe is hij/zij tot dit cijfer gekomen?

Time-out ruimte

13A. Vindt u dat de time-out ruimte op dit moment zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?

13B. Zo ja, wat werkt er bevorderend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Is er ook nog iets wat de ontwikkeling belemmerd?

Doorvragen: Is er iets wat er op dit moment ontbreekt, maar wat wel meegenomen moet worden naar een gewenste situatie?

13B. Zo nee, wat werkt er belemmerend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Wat zou u anders willen zien in een gewenste situatie? En waarom?

14A. Wat is volgens u de beste plek voor een time-out ruimte in het gebouw?

14B. Waarom is dit de beste plek volgens u?

14C. Welke plek zou u afraden?

14D. Waarom zou u deze plek afraden?

15A. Wat voor rapportcijfer gaf de jongere voor de time-out ruimte?

15B. Hoe is hij/zij tot dit cijfer gekomen?

Afsluiting

16. Is er volgens u verder nog iets wat ontbreekt in de huidige situatie of wat juist meegenomen moet worden naar de gewenste situatie?

Doorvragen: Waarom?

17. Heeft u verder nog vragen of opmerkingen?

Dit was het interview.

Heel erg bedankt!

Het interview met de orthopedagogen

Hallo, wij zijn Vivian Campschoer en Minke Janssen. Wij studeren pedagogiek en zijn dit jaar aan het afstuderen. Voor ons afstudeeronderzoek doen wij onderzoek naar het bouwen en inrichten van een nieuwe behandelgroep voor jongeren met een LVB, ASS en/of gedragsproblematiek. We houden ons hier bezig met de pedagogische visie. Wat is er qua bouwen en inrichten nodig om de ontwikkeling van deze doelgroep te bevorderen.

Het interview is onderverdeelt in vijf thema's. Deze thema's zijn gebaseerd op de ruimtes in een behandelgroep. We beginnen eerst met een paar inleidende vragen en zullen daarna ingaan op de inrichting van een behandelgroep met betrekking tot de ontwikkeling van de jongeren.

Mogen wij het interview opnemen? Zo kunnen wij de data namelijk beter verwerken. Echter zal uw naam niet genoemd worden vanwege privacy.

Algemene vragen

- Met welke doelgroep heeft u ervaring?

- Welke problematiek heeft de jongere die u geïnterviewd heeft en hoe oud is hij/zij?

Vragen per ruimte

Slaapkamers

1A. Vindt u dat de slaapkamers op dit moment zo zijn ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?

1B. Zo ja, wat werkt er bevorderend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Is er ook nog iets wat de ontwikkeling belemmerd?

Doorvragen: Is er iets wat er op dit moment ontbreekt, maar wat wel meegenomen moet worden naar een gewenste situatie?

1B. Zo nee, wat werkt er belemmerend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Wat zou u anders willen zien in een gewenste situatie? En waarom?

2A. Wat is volgens u de beste plek voor de slaapkamers in het gebouw?

2B. Waarom is dit de beste plek volgens u?

2C. Welke plek zou u afraden?

2D. Waarom zou u deze plek afraden?

Woonkamer

3A. Vindt u dat de woonkamer op dit moment zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?

3B. Zo ja, wat werkt er bevorderend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Is er ook nog iets wat de ontwikkeling belemmerd?

Doorvragen: Is er iets wat er op dit moment ontbreekt, maar wat wel meegenomen moet worden naar een gewenste situatie?

3B. Zo nee, wat werkt er belemmerend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Wat zou u anders willen zien in een gewenste situatie? En waarom?

4A. Wat is volgens u de beste plek voor de woonkamer in het gebouw?

4B. Waarom is dit de beste plek volgens u?

4C. Welke plek zou u afraden?

4D. Waarom zou u deze plek afraden?

Keuken

5A. Vindt u dat de keuken op dit moment zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?

5B. Zo ja, wat werkt er bevorderend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Is er ook nog iets wat de ontwikkeling belemmerd?

Doorvragen: Is er iets wat er op dit moment ontbreekt, maar wat wel meegenomen moet worden naar een gewenste situatie?

5B. Zo nee, wat werkt er belemmerend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Wat zou u anders willen zien in een gewenste situatie? En waarom?

6A. Wat is volgens u de beste plek voor de keuken in het gebouw?

- 6B. Waarom is dit de beste plek volgens u?
- 6C. Welke plek zou u afraden?
- 6D. Waarom zou u deze plek afraden?

Badkamer

7A. Vindt u dat de badkamer op dit moment zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?

7B. Zo ja, wat werkt er bevorderend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Is er ook nog iets wat de ontwikkeling belemmerd?

Doorvragen: Is er iets wat er op dit moment ontbreekt, maar wat wel meegenomen moet worden naar een gewenste situatie?

7B. Zo nee, wat werkt er belemmerend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Wat zou u anders willen zien in een gewenste situatie? En waarom?

8A. Wat is volgens u de beste plek voor de badkamer in het gebouw?

8B. Waarom is dit de beste plek volgens u?

8C. Welke plek zou u afraden?

8D. Waarom zou u deze plek afraden?

Time-out ruimte

9A. Vindt u dat de time-out ruimte op dit moment zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?

9B. Zo ja, wat werkt er bevorderend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Is er ook nog iets wat de ontwikkeling belemmerd?

Doorvragen: Is er iets wat er op dit moment ontbreekt, maar wat wel meegenomen moet worden naar een gewenste situatie?

9B. Zo nee, wat werkt er belemmerend in deze huidige situatie?

Doorvragen: Wat zou u anders willen zien in een gewenste situatie? En waarom?

10A. Wat is volgens u de beste plek voor een time-out ruimte in het gebouw?

10B. Waarom is dit de beste plek volgens u?

10C. Welke plek zou u afraden?

10D. Waarom zou u deze plek afraden?

Afsluiting

11. Is er volgens u verder nog iets wat ontbreekt in de huidige situatie of wat juist meegenomen moet worden naar de gewenste situatie?

Doorvragen: Waarom?

12. Heeft u verder nog vragen of opmerkingen?

Het interview met de doelgroep

Beste persoonlijk begeleider,

Hierbij de vragen voor het interview die u gaat afnemen bij de jongere. De vragen zijn onderverdeeld in vijf categorieën: slaapkamer, woonkamer, keuken, badkamer en time-out ruimtes. De vragen zijn gericht op de ervaring en beleving van de jongere.

Aan de jongere wordt gevraagd om een rapportcijfer te geven per specifieke ruimte. Daarna wordt er gevraagd om dit cijfer uit te leggen. Hierna volgen nog twee andere vragen namelijk:

- Wat vind jij goed aan [specifieke ruimte]? En waarom?
- Wat vind jij niet goed aan [specifieke ruimte]? En waarom?

Deze vragen dienen als doorvraag vragen. Echter als de jongere in zijn uitleg van zijn rapportcijfer hier al antwoord op heeft gegeven, mag u deze vragen overslaan. Zo niet, dan wordt het op prijs gesteld als u deze vragen nog wilt stellen aan de jongere.

Alvast bedankt!

Vivian Campschroer en Minke Janssen

Hieronder volgt een inleiding die u kunt vertellen aan de jongere om duidelijk te maken waar dit interview over gaat:

Twee studenten van de HAN in Nijmegen zijn voor hun school een onderzoek aan het doen. Dit onderzoek gaat over het bouwen en inrichten van een groep. Zij willen graag weten hoe de groep er aan de binnenkant uit moet zien. Daarom ga ik jou vragen stellen over jouw slaapkamer, de woonkamer, de keuken, de wc en douche en de time-out ruimtes. Ik ga jou dus vragen stellen over hoe jouw groep eruit ziet en wat jij hiervan vindt. Je kunt denken aan het aantal verdiepingen, zitten de deuren en ramen op de juiste plek, de kleuren van de muren, vind je die kleuren fijn of niet, de grootte van de ruimtes en plaats van de ruimtes. De studenten willen graag jouw mening en ervaringen weten over jouw groep. Wat je hierover verteld is allemaal goed, niks is fout. Per ruimte wordt gevraagd om een rapportcijfer. Je mag hier een cijfer geven van 0 tot 10. Graag alleen hele cijfer, dus geen 6,5.

Alvast bedankt voor jouw inzet!

1A. Welk rapportcijfer geef jij jouw slaapkamer?

Doorvragen: waarom dit rapportcijfer?

1B. Wat vind jij goed aan je slaapkamer?

Doorvragen: waarom?

1C. Wat vind jij niet goed aan je slaapkamer?

Doorvragen: waarom?

2A. Welk rapportcijfer geef jij aan de woonkamer?

Doorvragen: waarom dit rapportcijfer?

2B. Wat vind jij goed aan de woonkamer?

Doorvragen: waarom?

2C. Wat vind jij niet goed aan de woonkamer?

Doorvragen: waarom?

3A. Welk rapportcijfer geef jij aan de keuken?

Doorvragen: waarom dit rapportcijfer?

3B. Wat vind jij goed aan de keuken?

Doorvragen: waarom?

3C. Wat vind jij niet goed aan de keuken?

Doorvragen: waarom?

4A. Welk rapportcijfer geef jij aan de badkamer?

Doorvragen: waarom dit rapportcijfer?

4B. Wat vind jij goed aan de badkamer?

Doorvragen: waarom?

4C. Wat vind jij niet goed aan de badkamer?

Doorvragen: waarom?

5A. Welk rapportcijfer geef jij aan de time-out ruimtes?

Doorvragen: waarom dit rapportcijfer?

5B. Wat vind jij goed aan de time-out ruimtes?

Doorvragen: waarom?

5C. Wat vind jij niet goed aan de time-out ruimtes?

Doorvragen: waarom?

5D. Zijn er volgens jou voldoende time-out ruimtes?

Doorvragen: waarom?

6A. Welk rapportcijfer geef jij het gebouw van [groep van de jongere]?

Doorvragen: waarom dit rapportcijfer?

6B. Wat zou er anders kunnen?

Doorvragen: waarom?

Bijlage X – Transcriptie, samenvatting en codering

Transcriptie en codering respondent 5^D

Functie: persoonlijk begeleider + 3 jongeren

Datum: 14-04-2016

[Dan beginnen we met de eerste vraag, met welke doelgroep heeft u ervaring?]. Eigenlijk vanaf elf jaar tot en met zeventig jaar. En dan met name binnen Pluryn met ernstige gedragsproblemen en andere problematieken ernaast, dus echt multiproblematiek. De laatste vijf jaar met name met autisme, LVB en normaal begaafdheid. In combinatie met ODD, ADHD en ook wel psychiatrische problematiek. [Oké, heel breed]. Ja, leuk. Ja (lacht). [En wat is de problematiek van de jongeren die u geïnterviewd heeft?]. Met name autisme of een aanverwante stoornis. En daar zit ook wel ADHD bij. En deels de componenten LVB, maar grotendeels normaal begaafd. [Oké. Dan beginnen we met de slaapkamers, het eerste deel van het interview. Vindt u dat de slaapkamers op dit moment zo zijn ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?]. Nou wat wij hebben is de meubels zijn, wat ze hier noemen, hufterproof. Onze kinderen hebben ernstige gedragsproblemen waaruit kinderen moeilijk hun emoties kunnen reguleren. En vanuit daar zijn die stevige meubels nodig, omdat het anders zo kapot is. Dus ja, de meubels, ik denk dat die nodig zijn voor deze kinderen. [En hoe noemde u dat?]. Hufterproof (lacht). [Ik had er nog nooit van gehoord. Oké]. Daarnaast, de grootte van de kamers is volgens mij goed voor deze kinderen, ze zijn mooi ruim. En ze hebben ook allemaal een goede lichtinval. Het ziet er wat instellingsgericht uit. Dus daarop zou je nog wat meer kunnen doen als instelling of samen met het kind. Alleen met name in de eerste jaren van de nieuwbouw heeft het management aangegeven dat we de gebouwen intern en extern hetzelfde moeten houden. Daar begint nu langzamerhand wat verandering in te komen. Dus bij de een zie je een kleurtje op de muur en bij de ander zie je eens een keer een andere lamp, maar over het algemeen gezien zijn ze nog wel vaak hetzelfde. [En mogen kinderen slaapkamers zelf schilderen of een schilderijtje ophangen?]. Nee. Nee, daar hebben wij een technische dienst voor als het gaat om schilderijtjes ophangen. En het schilderen is onder de ene clusterleider wel gebeurd en dat wordt dan via de technische dienst gedaan. Een schilder. En via de andere clusterleider weer niet. Ja ook omdat een kind hier maximaal twee jaar behandeld wordt en op het moment dat die een zwarte kleur op de muur heeft, dan krijg je bij de volgende die wil een gele kleur. (onverstaanbaar) wat behoorlijk in de kosten loopt (onverstaanbaar). [Wat voor

^D De transcriptie is een letterlijke weergave van wat er exact verteld is tijdens het interview. Hierdoor is de zinsopbouw niet altijd correct.

kleur zijn de slaapkamers nu?]. Hetzelfde als hier op de muur, dus wit zeg maar. Kunnen we straks wel eens kijken. [En iets wat de ontwikkeling van de doelgroep belemmerd in de slaapkamer?]. ... Nou, wat de ontwikkeling nog wel eens belemmerd bij deze kinderen en wat echt begeleiding, begeleiding behoeft, is zowel het piepersysteem als de hoeveelheid aan spullen en daar moeten echt pedagogische plannen voor zijn wil je het kind daarin ontwikkelen. Maar aan vaste dingen op de kamer verder niet. [Oké. En wat bedoelt u met dat piepersysteem?]. Nou we hebben een deursignaleringsysteem. En dat gaat eigenlijk over vrijheid beperkende maatregelen. En de kinderen die slapen op oranje, wat inhoudt dat er dan een deursignaling opstaat en op het moment dat je de deur open doet dan komt er een signaal binnen en op het bord en op de telefoon. En daarvan, dan weten wij dat wij die kant op moeten om, om voor het kind te zorgen zeg maar. En terwijl sommige kinderen het helemaal niet nodig hebben, maar het wel gebruikt wordt. En daar wordt in mijn optiek nog onvoldoende mee gedaan door de teams. [En hoe zou dat in een gewenste situatie anders kunnen?]. Nou ik denk dat je dus deels kamers hebt waarbij kinderen dat niet nodig hebben of het systeem er wel op zit maar dat het pedagogisch plan ligt waarom dit kind het niet nodig heeft. En een deel wel, zeg maar, waar deursignaling wel opstaat. [En waarom zou dat de ontwikkeling belemmeren?]. Nou omdat er nu nog groepsgewijs gekeken wordt naar een deursignaling en dat eigenlijk in de basis een kind hier altijd op oranje slaapt of op zijn kamer verblijft op het moment dat hij op de kamer is. Terwijl in mijn optiek het meer maatwerk zou moeten zijn, dus wat heeft het kind daarin nodig. [Helder. En wat is volgens u de beste plek voor een slaapkamer in een gebouw?]. Beneden. Mijn ervaring met autisme is, (onverstaanbaar). Leo Kannerhuis en diverse andere instellingen. Die hebben een gelijkvloerse behandelgroepen. Waarbij er meer ruimte is voor de kinderen, waarbij ze ook een douche en een wastafel op hun eigen kamer hebben. Wat prikkelarm is en waarbij de kinderen ook dicht bij de groepsleiding zijn om daar hun leermomenten aangeboden te krijgen. [Oké. En welke plek raadt u af?]. Zoals wij het hier hebben. Boven. Helemaal omdat je multiproblematieken hebt. Wat ook inhoudt helaas in ons werk dat je als uiterste noodzaak ook kinderen via een methodiek moet begeleiden of fixeren. Waarbij het in mijn ogen heel gevaarlijk is op moment dat je van boven naar beneden moet. Om beneden een kind af te moeten zonderen op het moment dat hij een gevaar is voor zichzelf of voor anderen of voor materiaal. [En als u voor gelijkvloers zou kiezen, zou u dan ook nog voor een bepaalde vorm van een gebouw kiezen? Want als een gebouw heel lang is en de slaapkamers aan het andere uiteinde zijn, heb je nog steeds weinig zicht en een lange weg om af te leggen]. Ja in mijn ogen is de meest ideale inrichting vaak hoe ze het bij het Leo Kannerhuis hebben. Dus dat is aan twee kanten met een kantoor in het midden met aan alle kanten glas waarbij er aan beide kanten twee woonkamers zijn en aan beide kanten maar drie of vier cliënten wonen. En net achter de woonkamers zijn dan de slaapkamers op een rij. En in het midden

bij kantoor is dan ook een afzonderingsruimte. ... Waar deze kinderen geholpen kunnen worden op het moment dat het nodig is. [Oké. Nou den ben ik heel benieuwd naar de rapportcijfers van de kinderen hier]. Nou het rapportcijfer voor de slaapkamer dat was bij de ene een vier en bij de andere een vijf. En wat opvalt is dat de kinderen geen positieve dingen kunnen noemen over hun slaapkamer. En waarbij ze beide overeenstemming hadden is dat ze de kamer te klein vonden. En de één vond het bed niet goed. En dan spreekt hij met name over het matras. Dat het geen normaal matras is net zoals thuis en hij wil het hier, dat het hier hetzelfde er uitziet als thuis. ... En bij de ander, die heeft aangegeven het piepersysteem, waar ik net over heb verteld, dat hij daar heel veel last van ervaart en dat dat ook niet nodig is. [Oké. En dat matras is voor de veiligheid?]. Ja, alleen ook daarin weer, in mijn ogen is het goed dat deze matrassen er zijn alleen daarin zal je maatwerk moeten pakken op het moment dat een kind een normaal matras kan gebruiken, en helemaal als hij zich daar prettig bij voelt dat het dan ook gebeurt. [Dus ook dat de kamer iets meer doet denken aan de slaapkamer thuis?]. Ja. [Die rapportcijfers zeggen genoeg]. Ja. [Dan komen we bij de woonkamer. Vindt u dat de woonkamer op dit moment zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?]. ... Nee. Kijk eigenlijk is de woonkamer die wij hier hebben heel gezellig en redelijk huiselijk ingericht ten opzichte van de rest op het terrein. Alleen als je puur en alleen gaat naar kijken naar autisme dan zou dit verre van een ideale woonkamer zijn. Omdat het juist prikkelarm zou moeten zijn. Zo weinig mogelijk tierelantijntjes. En vooral rust en dan ook als het gaat om prikkels en impulsen. We leven hier met negen kinderen. Wel een grote woonkamer, alleen de muren de wanden die, je hoort het al als je praat zeg maar, die echoën terug waardoor de kinderen enorm veel prikkels krijgen. En in mijn ogen zou het goed zijn om deze muren te behandelen waardoor het geluid gedempt wordt en zo min mogelijk terugkomt. [En waarom is er voor gekozen om het huiselijker te maken? Als je dan kijkt naar de kinderen met autisme die hier wonen en alle tierelantijntjes]. Nou ik ben hier pas sinds januari aan het werk, ik kom vanuit Saturnus 1. Maar ik denk dat er hiervoor is gekozen, maar dan ga ik het invullen, omdat hier eerst een andere doelgroep heeft gezeten. Deze doelgroep zit hier pas een jaar. En dat hun vanuit daar verder zijn gaan werken. Als ik puur en alleen kijk naar mezelf, maar daarvoor zit ik hier niet vandaag, vind ik dit wel een van de mooiste woonkamers zeg maar op het terrein. [Het is wel echt huiselijk]. Ja. [Maar dat is denk ik ook waar je tegenaan loopt bij de inrichting. Omdat kinderen hier soms toch twee jaar wonen wil je het toch wat huiselijk maken, maar aan de andere kant kan het ook heel veel prikkels geven wat voor onrust zorgt]. Ja maar dat eerste wat je zegt daar help je deze kinderen niet mee. En dus ons referentiekader is dat het huiselijk moet zijn en gezellig moet zijn en warm moet voelen. Alleen het is juist tegenstrijdig voor hun. Je moet voor hun het juist, autisme, vorm indelen zeg maar. [En de grootte van de kamer? Het is nu namelijk één grote ruimte]. Nou, wat ik net al zei, ik denk dat het verstandig

is om aan beide kanten van een nieuwe groep twee woonkamers te hebben. Waar kinderen ook echt individueel begeleid kunnen worden wanneer dat nodig is en waarbij ze zo weinig mogelijk prikkels krijgen, binnen krijgen, omdat ze dan ook optimaal behandeld kunnen worden. Dus dit is geen ideale woonkamer voor negen kinderen. [En wat vindt u er van dat de eettafels eigenlijk in de woonkamer staan?]. Nou als je gaat kijken naar de hoeveelheid kinderen die hier zitten. Dat zijn er negen. Dan is dit de meest ideale opstelling die je kan hebben in de ruimtes die wij hebben. Omdat we een tafel hebben in de keuken waaraan gegeten wordt en hier wordt van beide tafels gebruik gemaakt. Omdat je de kinderen dan zo prikkelarm mogelijk, maar toch in de groep, een maaltijd kan laten eten. Terwijl ook daarover, zoals wij dat hier op dit moment doen, is in mijn ogen ook niet de juiste manier. Dus daar zou ook veel meer maatwerk voor moeten komen dat kinderen in een andere ruimte kunnen eten op het moment dat ze dat nodig hebben. Of op een andere plek zitten dan dat ze nu zitten. Maar ook daarin lijkt mij de meest ideale vorm zoals het bij het Leo Kannerhuis is. Een vierkante keuken waar maar maximaal drie kinderen aan tafel zitten en waarbij kinderen ook een gelegenheid hebben om op een andere plek te eten waar dat nodig is. Zodat je ze ook in het sociale contact onderling onder het eten zoveel mogelijk leermomenten kan aanbieden. Om uiteindelijk weer richting de maatschappij te kunnen met deze kinderen. Dat is hier lastig als je negen kinderen bij mekaar hebt. [Negen is veel]. Ja. [En zijn er ook nog dingen die u wel mee zou nemen naar een gewenste situatie?]. ... Ja, als je het hebt over dezelfde doelgroep, dus ook echt autisme met multiproblematiek en ernstige gedragsproblemen dan zou ik bepaalde dingen wel overnemen als het dan gaat om, wat ik net zei, die hufferproof meubels. Dat is ook echt nodig bij deze kinderen. Dat is ook wel gebleken. En ja ik zal het op bepaalde groepen, dus op Saturnus 1 wel, is dat wel zo, zo prikkelarm mogelijk zou ik de woonkamer en alle ruimtes maken. [Duidelijk. En wat is de beste plek voor een woonkamer in een gebouw? U zei het net al kort, met het Leo Kannerhuis]. Ja ik zou hoofdingang en dan meteen links de woonkamer, rechts het kantoortje en dan aan de andere kant van het kantoor het volgende woonkamer. En dan daarachter de keuken. En dan daarachter weer de drie of vier slaapkamers per gang. En dat loopt dan ovaal toe zeg maar, dus niet één lange rit. Waardoor je ook wat meer zicht hebt op het gehele pand en wat er gebeurd. En daar zit ook vaak nog wel een bovenverdieping op, alleen hun maken vanuit die bovenverdieping alleen maar gebruik van een activiteitsruimte. Dus één ruimte om he een soort snoezelruimte, een ruimte om te chillen, dus een Playstation te spelen of andere dingen. Een ruimte met biljart, een ruimte met fitnessapparatuur. En ga zo maar verder. Dat je ze ook in de vrije tijd dingen aan kan bieden. [Ja, dat klinkt wel heel goed. En welke plek zou u echt afraden?]. ... Voor autisme zou ik deze plek afraden. Ik denk dat dit niet goed is voor deze kinderen. Dat het veel langer duurt voordat je ze uiteindelijk kunt behandelen op hun doelen. Door hoe dit pand is ingedeeld. [Want de woonkamer zit op dit moment dus niet op een goede plek?].

Nee. Nee. Het is niet zo zeer dat de woonkamer niet zo goed op de plek zit, maar het is met name dat het één grote ruimte is dat het enorm herrie oproept op moment dat hier negen kinderen zijn. Enorm prikkelgevoelig. En bij deze kinderen gebeurd dan zoveel in het hoofd dat ze gewoon geen ruimte meer hebben om daarin te leren. [Oké. En welk rapportcijfer gaven de jongeren voor de woonkamer?]. Dat was heel verschillend. Ene kind gaf een zeven en die gaf daarbij aan dat de kleuren allemaal niet uit maakte en de verlichting maakte allemaal niet uit, maar dat het een stuk beter is dan zijn eigen kamer. En dat de woonkamer groot genoeg is en de tv is groot genoeg, maar er zouden meer stoelen moeten komen en minder banken. Dus hij vindt dat ieder autistisch kind een eigen stoel zou moeten hebben omdat die niet goed naast mekaar kunnen zitten. Op een bank. [Wat goed dat hij dat zo bedenkt]. Nou wat je ook vaak wel ziet bij autistische kinderen is dat ze elke dag dezelfde plek pakken. Omdat ze dan kunnen overzien wat er gebeurd. Dus hun film, dan hoeven ze niet meer alles in elkaar te puzzelen, dan weten ze al zeg maar hoe alle dingen staan. En het andere kind gaf een twee. [Een twee?]. Ja, want er waren geen hangende lampen. En graag kleiner, want dit lijkt totaal niet op een normale woonkamer als thuis en alles moest er hetzelfde uitzien als een normaal huis want anders is het geen huis. En de tl verlichting hier vind hij echt belachelijk, dat ziet er meer uit als een kantoor. [Mooi die gedachten. Daar kunnen we wat mee]. Nou en daar heeft hij wel gelijk in. In de zin van de tl verlichting. [Het is geen sfeerverlichting]. Nee. Maar wat vooral ook weer opvalt, is dat ze weinig positieve dingen kunnen benoemen. [Terwijl een zeven is wel een redelijk positief cijfer. Dus dan valt het toch nog wel mee, maar]. Ja. [Het is niet helemaal perfect. Dan komen we bij de keuken. Vindt u dat de keuken op dit moment zo is ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?]. Ja, ik vind dat ze over de keuken echt goed na hebben gedacht. Dat er alle facetten inzitten om deze doelgroep goed te kunnen bedienen. Daarmee bedoel ik dat er een steamer in zit waarin je eventueel op moment dat de dienst het niet toelaat andere maaltijden erin zou kunnen zetten om de steamer zijn gang te laten gaan dat je er geen omkijken naar hebt. Over magnetron, vaatwasser ook weer hufterproof zeg maar gemaakt. Dus als ze daar eens een keer met kastdeuren gooien dan gaan ze niet meteen kapot. En het is een mooie ruimte ook om individueel kinderen wat te leren. Als je het dan echt over kinderen hebt die het leuk vinden om te koken, dan is het jammer dat er maar één gaspit zit. Dus het zou mooi zijn als je nog een soort van oefenkeuken hebt. Waarbij je de doelgroep ook kan bedienen die op dat vlak wat verder zijn dan de anderen. [Waar je ze ook een soort succeservaring kunt geven, want je mag verder in die keuken]. Ja. En dat is nu lastig, want als je een kind kennis wilt laten maken met koken en je moet als collega zelf koken dan heb je niet en niet de tijd maar ook niet de fysieke ruimte om een ander kind zeg maar te gaan leren koken of daarin te ondersteunen. [En dingen in de keuken die de ontwikkeling kunnen belemmeren?]. ... Nee, daar, ik vind dat ze daar echt wel goed aan hebben gedacht. Dat ze

bijvoorbeeld ook de lades dat daar sloten op zitten. Want we werken wel met een doelgroep die het gevaar in zich heeft om die middelen te gebruiken zeg maar op moment dat ze niet goed in hun vel zitten. Dus ik vind echt dat ze overal aan hebben gedacht in de keuken. [Het ziet er ook niet super onvriendelijk uit met die sloten erop. Want het zijn die ronde dingen of niet?]. Ja. [Het ziet er niet uit alsof je in een keuken komt waar je nergens aan mag zitten]. Nee, ja en ergens ook weer. Je moet wel faciliteren wat de doelgroep nodig heeft. En ja ook al ziet het er dan niet gezellig en niet prettig uit, het is blijkbaar dus nodig. En daarom zou het ook zo mooi zijn als je een andere keuken zou hebben waarin een jongere die het wel kan daar nog verder getraind gaat worden. Waarbij het mogelijk ook niet nodig hebt om die sloten erop te hebben. [En wat is de beste plek voor een keuken in een gebouw?]. ... Ja, dat zou mij niet zo heel veel uitmaken, alleen als je net zoals hier de woonkamer gaat koppelen aan de keuken dan heb je wel wat meer onrust. Dat kinderen op en neer kunnen lopen, elkaar kunnen zien. Wat denk ik niet ideaal is, dus ik zou hem dan wat verder verwijderen van de woonkamer. [En wanneer een collega staat te koken, die heeft dan wel zicht op wat er hier gebeurd. Als je de keuken op een andere plek zet heb je dat niet]. Ja alleen wij willen in Nederland naar meer maatwerk als het gaat om individueel werken en daarin zal je ook moeten zorgen dat je faciliteert. En daarin betekend ook dat er personeel komt. En in mijn ogen zou je heel goed moeten kunnen koken met een kind en twee of drie kinderen in dezelfde ruimte erbij hebben of iets individueel in een individueel programma zetten zodat de andere collega de andere vijf kinderen op kan vangen. Dus dat is creatief omgaan met (onverstaanbaar). [Helder. En welke plek zou u afraden?]. ... Zoals het nu is (lacht). Nee dit merk je toch in veel panden op het terrein. Dat dit onrust geeft. En vanuit die onrust krijgen de kinderen weer prikkels mee, want als die kinderen opstaan en die gaan dan aan het lopen en dit heb je met negen kinderen tegelijk. Kinderen moeten hun handen wassen, die moet eens een keer wat pakken of eentje is onrustig en die zit op zijn stoel zo. Alle kinderen krijgen die prikkels binnen. Waardoor er onrust ontstaat bij de andere kinderen vanuit het gedrag van de andere cliënt. [Dus eigenlijk als de keuken te dicht aan de woonkamer grenst hebben zowel de kinderen in de keuken als de kinderen in de woonkamer afleiding van elkaar]. Ja. Ook als het gaat om het raam erin. Bijvoorbeeld ook niet ideaal. Als er kinderen hier zitten te eten en die krijgen mee wat daar gebeurd. Het is leuk om hier eens een paar uur mee te komen kijken, daar reageren ze op. En dan worden bommetjes gelegd en vanuit het niets ontstaat een onveilige situatie. En dat is wat je met autisten niet kunt hebben. [En wat voor rapportcijfer gaven de jongeren aan de keuken?]. Eentje een acht. Die vond dat alles erin zat. Een elektrisch fornuis, een koelkast. Elektrisch in plaats van gas, want gas vond hij gevaarlijk. [Dat is wel positief]. Alleen wat een beetje vervelend was de koelkast is niet leeg te roven want daar lag te weinig eten in. En de ander een zeven en die heeft alleen maar opgeschreven het is ruim. En meer kreeg hij er niet uit. Dus dat is ook wel een beetje

onze doelgroep. [Het is wel positief. En waarschijnlijk als ze er niet meer bij zeggen is het over het algemeen wel goed, want anders krijg je wel iets]. Nou en het geeft ook wel aan voor ons dat hier, ook hierin een pedagogische taak ligt. Want kinderen kunnen dus blijkbaar moeilijk complimenten geven. En het is aan ons zeg maar, om ze ook dat te leren. Dus dat valt wel op vanuit die interviews. [Ja heel leuk. Dan komen we bij de badkamer. We hebben het even badkamer genoemd, maar we weten nu dat het hier niet echt een badkamer is]. Ja. [Vindt u dat de badkamer op dit moment zo ingericht is dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?]. ... Ja. Ik vind dat de L-vorm van de badkamer aangeeft dat je een kind ook kan trainen hoe die zichzelf moet douchen en hoe die zichzelf moet wassen. Op het moment dat je een deur zou hebben waar je binnenkomt waarmee je meteen zeg maar op de douche zou kijken, nou dan schendt dat een beetje de privacy. Dus daar hebben ze wel goed over na gedacht. En als het gaat om de signaalknoppen zeg maar op douche waarmee ze de douche aan en uit moeten zetten. Ook daarin is weer rekening gehouden met de doelgroep met het kapotmaken van douches en spullen daarin. Dus voor deze doelgroep is dat ideaal. Alleen als je gaat kijken naar de wensen van de kinderen, dan is het verre van ideaal. Dus ja als zorgmedewerker wil je ook graag zorgen en dan denk je ook, kan ik ook begrijpen dat hun zeggen van ja wij zouden graag een bad willen waarin je ook op momenten dat je onrustig bent is een keer rustig in bad kan gaan liggen met een stukje muziek op. Of met bad eendjes te spelen, want die hebben we hier ook die kleuters. Maar als ik puur en alleen kijk naar de doelgroep en naar hoe ze erover na hebben gedacht om hier de kinderen te gaan helpen, dan denk ik dat het een ideale badkamer is. [En de wc's zijn apart?]. Ja. [En ze hebben een wastafel op de kamer?]. Ja. [Waarom niet in die douche ook een wastafel en misschien een wc, zodat die ruimte net iets groter is?]. Nou wat ik net al aangeef, voor mij zou de meest ideale situatie zijn, dat een kind een kamer heeft en op de kamer een douche en een wastafel. En een toilet. Zoals ze dat bij het Leo Kannerhuis ook hebben. Dat je dan ieder kind apart zou kunnen trainen in zijn eigen privacy en in zijn eigen hygiëne. En hier maken ze gebruik van twee douches zeg maar op negen kinderen. En dat geldt ook voor de toiletten. En dat zorgt voor klachten bij de kinderen en zelfs dat richting de klachtenlijn van Pluryn klachten gaan over vieze toiletten. Om maar een voorbeeld te noemen. [Oké. En dingen die de ontwikkeling kunnen belemmeren?]. ... Ja, met name als het gaat over autisme, dat je niet een normale gezinshuis simuleert. Dus een autist moet dingen in elkaar puzzelen en dat moet normaal gaan zijn. En een normale badkamer is met een douche, een toilet en een wasbak erin. En hier zit het in drie verschillende ruimtes dus als je een kind daarin wilt trainen en klaar wilt maken voor de maatschappij dan zou het mooi zijn op moment dat je het zodanig kan faciliteren dat het ook weer dichtbij komt wat er in de maatschappij gebeurt. Dus vandaar dat ik ook zeg dat het mooi zal zijn als het op hun eigen kamer komt. (Onverstaanbaar). [En wat is de beste plek voor een badkamer in het

gebouw?]. ... Nou ik denk tussen de vier slaapkamers in, precies in de midden. Als je dan gaat dat je buiten de slaapkamers houdt en anders zou ik zeggen in de slaapkamers, dat zou mijn nummer één zijn. [En welke plek is dan af te raden?]. Zoals wij het hier hebben. Boven. Ik denk dat, ja dit voor deze, met name voor autistische kinderen ook weer niet goed is want het ligt weer precies tussen van allerlei slaapkamers in op een gehorige hoop waarin ze zelfs onder het douchen, waar ze eventueel kunnen ontprikkelen zeg maar, op het moment dat je een goeie badkamer hebt, enorm herrie aan hun hoofd hebben van geschreeuw, deuren die klapperen, muziek et cetera et cetera. [Dus als er minder kamers zijn, bijvoorbeeld maar vier, dan wel een badkamer ertussen, maar nu in zo'n gang is het teveel?]. Ja en ook als het gaat om de badkamer ertussen bij die vier kamers, dat zou voor mij ook niet het ideale zijn. Voor mij zou het op het appartement zelf zeg maar of de studio, dat zou het meest ideale zijn. En op moment dat je die muur dan ook geluiddicht kan maken hoe je een woning ook kan aanleggen dan heeft een cliënt ook geen last van zijn of haar buurman of vrouw. [Dan is de douche ook echt een ruimte om te ontprikkelen?]. Ja precies. [Oké, en wat voor rapportcijfer gaven de jongeren?]. Eentje gaf een nul [een nul?]. En die zei het is een k*t douche en een k*t sensor en is veel te koud. En een kraan die we zelf kunnen bedienen, dat zou ik fijn vinden. Dus dat was nog al, zo bracht hij het ook, alleen dan nog net iets agressiever. En de andere een vijf min. En het enige wat die aangaf was er zit geen bad in, want ik heb thuis een bad en dat hoort ook op een badkamer. [Hij vergelijkt steeds alles met thuis]. Ja. [Want bij een douche zelf de temperatuur kunnen bepalen, waarom zou dat goed kunnen zijn voor deze doelgroep?]. ... Nou ik denk dat dit het meest ideale is voor deze doelgroep wat wij nu hebben. Dus dat die op één temperatuur staat ingesteld omdat je anders mogelijk ook gevaarlijke situaties kunnen ontstaan. [Dus dat heeft weer met veiligheid te maken?]. Ja. Kijk en dan zou je natuurlijk wel op het moment dat je een cliënt hebt die dat wel aan zou kunnen dan zou je in zijn eigen badkamer dan wel een temperatuurkraan aan kunnen sluiten of op een sensor kunnen zetten waardoor die temperatuur omhoog of omlaag kan halen. Hier is voor het hele gebouw hetzelfde achtendertig graden en voor de een is dat te warm en voor de ander is het te koud. [Alles is afgestemd op de groep en niet op het individu?]. Ja. [Dan komen we bij time-out ruimtes. Losstaand van de afzondering. Het gaat hier echt om een plek waar je tot rust kunt komen. Vindt u dat de time-out ruimtes op dit moment zo zijn ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt?]. Nee. Totaal niet. Hier is de time-out ruimte in een hal die eigenlijk bedoelt is om naar de achtertuin te gaan. Daar staat een stoel en er zit een raam in de deur. En dat raam is eruit gegooid waardoor er nu plastic inzit. En dat plastic is kapot (onverstaanbaar) ook kapot gemaakt, hangt er los in. Mijn ideale time-out ruimte zou tweedelig zijn. De een, een ruimte die totaal prikkelarm is. Waarbij er maximaal een zitzak inzit en verder geen andere dingen. De tweede zal een snoezelruimte zijn. Waar je ze kan voorzien van alle faciliteiten wat kinderen nodig hebben.

Dus dat kunnen knuffels zijn, maar ook lampjes op het plafond zijn of van allerlei andere dingen. [En wordt een slaapkamer gebruikt als time-out ruimte?]. In de praktijk is het wel zo dat sommige kinderen een time-out kunnen nemen op hun kamer. Ik ben daar persoonlijk totaal niet mee eens, omdat een slaapkamer een veilige haven moet zijn. De enige veilige haven die de kinderen hier hebben is hun slaapkamer. En dat zou voor geborgenheid en veiligheid en rust en ook andere faciliteiten mee moeten gebeuren. Dus dat is voor mij verre van ideaal. De time-out ruimtes zijn voor deze kinderen echt essentieel dat ze er zijn. Met name door hun prikkelgevoeligheid. Dus ik zou willen gaan voor twee ruimtes. Eén prikkelarm, eigenlijk waar niks staat en de ander een snoezelruimte. [En dan nog een afzondering?]. Ja. [Want wordt die wel eens gebruikt als time-out plek?]. Ja. Dus wordt met de orthopedagoog besproken en op momenten dat dat voor een kind goed is dan wordt die gebruikt als time-out plek alleen dan met de deuren open. [En hoe ervaren die jongeren dat?]. De kinderen die het hebben ervaren het als heel prettig. Met name omdat het dus ook echt prikkelarm is en niks anders in de ruimte dan een zitzak. [En qua geluid? Want hij zit hier aan een gang?]. Ja, is gewoon niet ideaal. [Want dan kom ik ook op de volgende vraag, welke plek raadt u aan voor een time-out plek?]. Ook daarin vind ik dat Leo Kannerhuis in Nijmegen de juiste plek heeft. Ik zou het voor jullie moeten tekenen, maar eigenlijk als je binnenkomt dan zit rechts het kantoor en dat zit op vier ramen waardoor je op alle woonkamers kijkt. En dan net rechts achter het kantoor zit een afzonderingsruimte. Waar ook bijna geen zicht is op andere ruimtes, maar ook geen kabaal is zeg maar. [Helder. En welk rapportcijfer gaven de jongeren hiervoor?]. Een nul. [Een nul]. Geen zachte vloer, er zijn te veel time-out ruimtes. [Te veel?]. Te veel. Hij vindt niks goed aan de time-out ruimtes. En de ander. ... Graag een spelcomputer in de time-out ruimte (lacht). Dat hij leeg is, daar wordt ik heel onrustig van. Ik vind het een k*t plek. En als de spelcomputer er niet mag dan wil ik graag boeken in de time-out van Harry Potter. [Oké, hij vindt hem dus juist te leeg. Dan zou je het inderdaad zoals u net beschreef tweedelig kunnen doen. Want als iemand behoefte heeft aan echt even rust, dan zou dat prikkelarm wel fijn zijn. Maar als je gewoon even wilt ontspannen dan snap ik zijn reactie wel dat het te leeg is. Wat kun je dan doen?]. Dan heb je zo'n snoezelruimte waarin je dus inderdaad of een boek kan lezen of in een eigen programma kan zitten of alleen met knuffels bezig zijn. [Duidelijk. Nou dan zijn we bij de afsluiting. Is er volgens u verder nog iets dat ontbreekt in de huidige situatie?]. ... Dat is een hele goeie vraag, daar heb ik van te voren niet over na gedacht (lacht). [Iets wat we zeker mee zouden moeten nemen naar een nieuwe plek?]. Nou ja, wat ik dus ideaal vind, is wat ik in het begin van het gesprek al even aangeef, is dat je boven dus ook de ruimtes in het pand hebt waar kinderen een activiteit kunnen doen. De meeste problematieken met kinderen met autisme komen voort uit vrije tijd. Die kunnen hun vrije tijd niet invullen. En op het moment dat je dat niet faciliteert en daarop bij bent dan zou een gedragsproblemen alleen maar

verder toenemen. En het is ook het meest veilige. Op het moment dat je ze gaat aanleren vanuit de groep zelf zeg maar waarin je dan weer kleine stapjes richting de maatschappij kan maken. [Dus dan op de beneden verdieping de meest gebruikte ruimtes, die we nu allemaal benoemd hebben, en een boven verdieping voor activiteiten of een snoezelruimte]. En je kan ook meteen weer leermomenten aanbieden als het gaat om het sociale vlak. Met activiteiten samen doen. En je kan ze ook kennis laten maken met een diversiteit aan activiteiten die ze niet in hun portefeuille hebben omdat vaak kinderen met autisme gericht zijn op één of twee dingen. Wat ik al zei, de meeste problematiek komt voor uit hun vrije tijd. Dus dat is een mooie uitdaging. En je bent er lang per dag mee bezig met vrije tijd. Bijna net zo lang als slapen. [En qua kleurgebruik in een pand?]. ... Ja, ik vind de kleurgebruik hier goed. Ik zou het zo neutraal mogelijk houden. Zo weinig mogelijk prikkels. Ik denk dat het door de bocht genomen best wel helpt. [En qua ramen en deuren?]. ... Ik vind de panden op zich goed ingericht als het gaat om veiligheid voor de kinderen. ... De raampartijen zijn hier niet ideaal, omdat je overal zicht hebt op andere kinderen of mensen die hier rondlopen waardoor kinderen veel, als bedrijven langskomen of andere mensen kinderen voor ramen staan, op ramen staan te bonken en ga zo maar verder. En voor een beschermde omgeving zeg maar geeft dat nog veel onrust. Wil niet zeggen dat die raampartijen niet goed zijn, alleen dan zou het net wat anders ingedeeld moeten zijn op het terrein. Op sommige plekken. Want sommige plekken zijn wel weer ideaal op het terrein, met die raampartijen. [Hier kijk je natuurlijk net weer]. Ja hier links de school he. En voor kijk je over het hele terrein en als je dan naar de andere kant van het terrein gaat kijken heb je Uranus en Jupiter en die kijken met hun achtertuin precies op de bossen. Die hebben rust. [Dus eigenlijk als je ramen plaatst, moet er ook gekeken worden naar waar ze op uitkijken. Liefst op iets rustgevend uitkijkend]. Ja. [Dit is natuurlijk wel weer fijn voor een begeleider dat hij of zij zicht heeft op de kinderen in de tuin]. Precies. [Duidelijk. Nou dat was het. Heeft u verder nog vragen of opmerkingen?]. Nee. [Dan willen wij u heel erg bedanken].

Samenvatting respondent 5

Functie: persoonlijk begeleider + 3 jongeren

Datum: 14-04-2016

Slaapkamer

De meubels in de slaapkamers zijn volgens de respondent 'hufferproof'. De jongeren die op Neptunus 1 wonen hebben ernstige gedragsproblemen, waaruit zij moeilijk hun emoties kunnen reguleren. Voor deze kinderen zijn stevige meubels nodig.

De respondent vindt de grootte van de kamers goed voor deze kinderen. Mooi ruim en met een goede lichtinval. Wel ziet het er volgens hem instellingsgericht uit. De kleuren van de slaapkamers zijn wit.

In de eerste jaren zagen alle groepen er van buiten en van binnen hetzelfde uit, daar komt de laatste tijd verandering in.

Iets wat de ontwikkeling van de doelgroep kan belemmeren, volgens de respondent, is de hoeveelheid spullen op een slaapkamer. Hier moet volgens hem een pedagogische plan voor zijn. De vaste dingen op de slaapkamer (bed, bureau, kast, stoel en wastafel) zijn volgens de respondent niet belemmerend voor de ontwikkeling.

De beste plek voor de slaapkamers in een gebouw is volgens de respondent beneden. Vanuit zijn ervaring met autisme en zijn werkervaring binnen het Dr. Leo Kannerhuis en diverse andere instellingen is hij voor gelijkvloerse behandelgroepen, waarbij meer ruimte is voor de cliënten en waarbij zij een eigen douche en wastafel op hun kamer hebben. Deze kamer is prikkelarm en in de buurt van begeleiding.

De respondent staat niet achter de huidige situatie, waarbij de slaapkamers zich op de bovenverdieping bevinden. De reden hiervoor is dat de cliënten allemaal multiproblematieken hebben. In uiterste noodzaak moet een cliënt via een methodiek begeleid of gefixeerd worden. In de ogen van de respondent is het op dat moment gevaarlijk om van boven naar beneden te moeten om de cliënt af te zonderen, omdat hij/zij een gevaar is voor zichzelf, voor anderen of voor materialen.

De jongeren van Neptunus 1 geven als rapportcijfer voor hun slaapkamer een vier en een vijf. Wat de respondent opviel was dat de jongeren geen positieve dingen konden noemen over hun slaapkamer. Beide vonden de slaapkamer te klein. Eén van de twee vond het bed niet goed, met name het matras. Volgens de jongere is het geen normaal matras, zoals bij hem thuis en hij wil dat zijn kamer op Neptunus 1 er hetzelfde uitziet als thuis. De matrassen op het terrein zijn vanwege de veiligheid 'hufterproof', namelijk een matras dat niet kapot kan. In de ogen van de respondent is het goed dat deze matrassen er zijn, maar er moet eigenlijk maatwerk ingezet worden. Op het moment dat het kind een normaal matras kan gebruiken, moet dit ook mogelijk zijn.

Woonkamer

Volgens de respondent is de woonkamer op dit moment niet zo ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt. De woonkamer in de huidige situatie op Neptunus 1 is groot genoeg en redelijk huiselijk ingericht ten opzichte van de rest van de groepen op het terrein. Als er puur en alleen gekeken wordt naar het autisme dan is deze woonkamer volgens de respondent verre van een ideale woonkamer. Een ruimte moet voor jongeren met autisme prikkelarm zijn met zo min mogelijk accessoires. Op dit moment is de

ruimte erg gevoelig voor echoën. Jongeren met ASS zijn al gevoelig voor prikkels en deze prikkels worden op dit moment enorm versterkt. In een gewenste situatie vindt de respondent dat de muren zo behandeld moeten worden, dat het geluid gedempt kan worden en er zo min mogelijk geluid terugkomt. Een jaar geleden woonde er een hele andere doelgroep op Neptunus 1. Jongeren wonen er soms twee jaar en dan is de groep ook echt hun huis. Voor deze doelgroep is de woonkamer toen huiselijk gemaakt. Dit blijft volgens de respondent een dilemma. Enerzijds moet het huiselijk gemaakt worden voor deze doelgroep, anderzijds worden zij er niet mee geholpen. Het geeft namelijk alleen maar meer prikkels, wat weer zorgt voor onrust. Ook speelt het referentiekader van de begeleiders mee in wat huiselijk is en wat niet.

Het lijkt de respondent verstandig om in een gewenste situatie aan beide kanten van een gebouw een woonkamer te plaatsen. Zo kunnen de kinderen individueel begeleid worden wanneer dat nodig is en waarbij zij zo weinig mogelijk prikkels binnen krijgen. In de huidige situatie vindt de respondent het dus geen ideale woonkamer voor negen kinderen.

De respondent vindt het in de huidige situatie, met negen kinderen een goede opstelling dat er ook eettafels in de woonkamer staan. Van zowel de eettafel in de keuken als de eettafels in de woonkamer wordt gebruik gemaakt. Zo kunnen de negen kinderen allemaal zo prikkelarm mogelijk eten. Toch is dit in de ogen van de respondent niet helemaal de juiste manier. Ook daar moet volgens hem meer maatwerk voor komen. Op dit moment is er voor de kinderen bepaald waar zij zitten, in een gewenste situatie moeten kinderen dat zelf kunnen bepalen. Wanneer zij behoefte hebben aan rust, kunnen zij apart gaan zitten.

De respondent vindt dat de hufterproof meubels meegenomen moeten worden naar een gewenste situatie. Volgens hem is dat namelijk echt nodig bij jongeren met ASS, multiproblematiek en ernstige gedragsproblemen. Ook moet de woonkamer zo prikkelarm mogelijk zijn. De beste plek voor een woonkamer in het gebouw vindt de respondent direct naast de hoofdingang. De plek van de woonkamer in de huidige situatie wordt door respondent afgeraden, vooral voor de jongeren met ASS. Wat hij hierin vooral afraadt, is dat het één grote ruimte is. Wanneer er negen kinderen aanwezig zijn, zorgt dit voor veel herrie. Het is enorm prikkelgevoelig.

De rapportcijfers van de jongeren waren heel verschillend. De één gaf een zeven en gaf daarbij aan dat het kleurgebruik en de verlichting hem niet zoveel uitmaakte, maar dat het een stuk beter is dan zijn slaapkamer. De woonkamer is volgens hem groot genoeg, maar er moeten meer stoelen komen en minder banken. Iedere jongere met ASS moet volgens hem een eigen stoel krijgen, omdat deze jongeren moeite hebben met naast elkaar zitten. De andere jongere gaf een twee. Er waren namelijk geen hangende lampen. Ook moet de woonkamer volgens hem veel kleiner, want dit lijkt totaal niet op een normale woonkamer zoals thuis. Daarbij moet alles er hetzelfde uitzien als in een normaal huis, want anders oogt

het niet als een echt huis. Als laatste gaf de jongere aan dat hij de tl-verlichting belachelijk vindt, want daardoor ziet het er meer uit als een kantoor.

Keuken

Volgens de respondent is de keuken op dit moment zo ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt. Alle facetten die nodig zijn om deze doelgroep te kunnen bedienen zijn aanwezig. Ook zijn de magnetron, de vaatwasser en de kastjes hufterproof. De respondent vindt de keuken een mooie ruimte om kinderen individueel wat te leren. Wat hij jammer vindt is dat er zo weinig gaspitten zijn. Hierin had hij graag gezien dat er een soort van oefenkeuken zou zijn, waar kinderen die het leuk vinden om te koken ook echt de ruimte hebben om dat te leren.

Volgens de respondent zijn er in de keuken geen dingen die de ontwikkeling kunnen belemmeren. Daar is volgens hem allemaal goed over nagedacht. Er zitten sloten op de kasten en dat ervaart hij als prettig. Hierbij benoemt hij dat er een doelgroep woont die het gevaar in zich heeft om middelen te gebruiken op het moment dat zij niet goed in hun vel zitten. Hij benoemt ook dat het er misschien niet altijd even gezellig uitziet, maar blijkbaar heeft deze doelgroep dit nodig. In een oefenkeuken zijn die sloten volgens hem dan misschien niet eens nodig.

De beste plek voor een keuken in een gebouw maakt de respondent niet zo veel uit. In de huidige situatie is de keuken deels gekoppeld aan de woonkamer en dat vindt de respondent niet ideaal. Dat zorgt volgens hem voor veel onrust en raadt hij dus ook af. In een gewenste situatie moet de keuken wat verder verwijderd zijn van de woonkamer. Ook is volgens de respondent de meest ideale vorm van een keuken een vierkant, waarin maximaal drie kinderen aan tafel zitten en waarbij er een gelegenheid is om op een andere plek te eten als dat nodig is.

De rapportcijfers van de jongeren waren een acht en een zeven. Hierbij gaf de jongere van de acht aan dat hij goed vond dat alles wat nodig is in een keuken erin zat. Ook vond hij het prettig dat er een elektrische plaat was in plaats van gas, want gas vond hij gevaarlijk. De jongere van de zeven gaf alleen maar aan dat de keuken ruim genoeg is.

Badkamer

Volgens de respondent is de badkamer zo ingericht dat het de ontwikkeling van de doelgroep ten goede komt. De L-vorm van de badkamer geeft volgens hem de mogelijkheid om een kind te trainen hoe hij/zij zichzelf moet douchen of wassen. Als een begeleider de douche instapt, kijkt hij/zij namelijk niet direct de douche in. Ook is er volgens hem in de douche rekening gehouden met een doelgroep die dingen kapotmaakt. Voor de doelgroep vindt de respondent het dus ideaal. Toch hoort hij vaak van de kinderen dat zij de douche

verre van ideaal vinden. Zij willen graag een bad waarin zij op momenten dat zij onrustig zijn, rustig kunnen worden.

Voor de respondent is de ideale situatie dat een kind een kamer heeft met een eigen douche, wc en wastafel. Hierbij maakt hij de vergelijking met het Dr. Leo Kannerhuis. Hierdoor kan een jongere namelijk apart getraind worden met betrekking tot privacy en in zijn eigen hygiëne. Op dit moment zijn er twee douches en twee wc's voor negen kinderen en hier hebben de kinderen zelf ook al over geklaagd bij het klachtenbureau van Pluryn. Iets wat volgens de respondent belemmerend is, is het feit dat er geen normaal gezinshuis wordt gesimuleerd. Een jongere met ASS moet dingen in elkaar puzzelen en dat moet normaal gaan zijn. Een normale badkamer bestaat uit een douche, een wc en een wasbak. Op de groep zijn dit drie verschillende ruimtes. Wanneer een kind daarin getraind moet worden en klaar wilt maken voor de maatschappij is het volgens de respondent mooi dat het zo gefaciliteerd kan worden dat het meer lijkt op een normale situatie.

De beste plek voor een badkamer in het gebouw is volgens de respondent tussen vier slaapkamers in. Precies in het midden. Toch heeft hij het liefst dat elke slaapkamer een eigen badkamer heeft.

Zoals de situatie nu is, is het volgens de respondent niet ideaal en raadt hij dus ook af. De twee douches zijn tussen alle slaapkamers en het is erg gehorig. De douche is dus geen mogelijkheid meer om te kunnen ontprikkelen.

Als rapportcijfer geven de jongeren de badkamer een nul en een vijf. De jongere van de nul geeft aan dat hij de douche en de sensor als erg onprettig ervaart. De douche is veel te koud. Hij zou het fijn vinden als de douche zelf bediend kon worden.

De jongere van de vijf geeft aan dat hij graag een bad zou willen, want dat heeft hij thuis ook en dat hoort volgens hem ook op een badkamer.

De respondent vindt de sensor ideaal voor de deze doelgroep. De sensor staat ingesteld op één temperatuur, namelijk achtendertig graden, en zo kan er voorkomen worden dat er gevaarlijke situaties kunnen ontstaan. Het nadeel is dat het voor de één te warm is en voor de ander te koud. Alles is afgestemd op de groep en niet op het individu. Wanneer jongeren een eigen badkamer zouden hebben zou dit individueel aangepast kunnen worden.

Time-out ruimte

Volgens de respondent is de time-out ruimte op dit moment niet op de juiste manier ingericht en dit komt de ontwikkeling van de doelgroep niet ten goede komt. De time-out ruimte is op dit moment een hal, die leidt naar de achtertuin. Daar staat een stoel en er zit een raam in de deur. De respondent geeft aan dat een ideale time-out ruimte tweedelig zou zijn. De ene ruimte totaal prikkelarm met alleen een zitzak en verder geen andere dingen. De andere ruimte moet een snoezelruimte zijn, waar de jongeren voorzien worden van alle faciliteiten

wat zij nodig hebben om tot rust te komen. In de praktijk wordt, volgens de respondent, de slaapkamer nog vaak als time-out ruimte gebruikt. Hier is hij het persoonlijk niet mee eens, omdat een slaapkamer een veilige haven moet zijn. De respondent geeft aan dat time-out ruimtes essentieel zijn voor deze doelgroep, vanwege hun prikkelgevoeligheid.

De beste plek voor een time-out ruimte is volgens de respondent in de buurt van het kantoor. Weg van andere ruimtes, zodat er ook geen geluidsoverlast is.

Beide jongeren gaven de time-out ruimtes een nul. De een gaf aan dat de vloer niet zacht genoeg is en dat er te veel time-out ruimtes zijn. Hij vindt daar verder ook niks goeds aan.

De andere jongere wil graag een spelcomputer in de time-out ruimte en als dat niet mag graag Harry Potter boeken. Wat hij vervelend vindt, is dat de time-out ruimte zo leeg is. Daar wordt hij juist heel onrustig van.

Overige

Het ideale gebouw ziet er volgens de respondent als volgt uit: Rechts van de hoofdingang het kantoor en dan aan beide kanten van dat kantoor een woonkamer. Daarachter de keuken en daarachter drie of vier slaapkamers per gang. Dit loopt ovaal toe, dus niet één lange rit, waardoor er meer zicht gecreëerd wordt op het gehele pand. Dit pand heeft ook een bovenverdieping, maar die wordt alleen gebruikt als activiteitsruimte. Hierbij benoemt de respondent een snoezelruimte, een ruimte om te ontspannen, een ruimte met een biljart en een ruimte met fitnessapparatuur. Ruimtes om de jongeren dingen aan te kunnen bieden in hun vrije tijd, want dat is waar jongeren met autisme zoveel moeite mee hebben.

Qua kleurgebruik moet het zo neutraal mogelijk zijn. Dit zorgt voor zo min mogelijk prikkels.

De raampartijen noemt de respondent niet ideaal, omdat er zo zicht is op alle andere jongeren of mensen die rondlopen op het terrein. De raampartijen op zich zijn wel goed volgens de respondent, maar niet wat betreft de plek op het terrein. Rondom het gehele gebouw is er zicht op het terrein. In een gewenste situatie moet een gebouw dan zo geplaatst worden dat de ramen gericht zijn op een rustige omgeving, zoals bijvoorbeeld een bos.

Slaapkamer huidige situatie - jongeren		
Eigenschappen	Aantal	Kernwoorden
Slaapkamer te klein	J2 + J4 + J5 + J7	
Slaapkamer groot genoeg	J1 + J3 + J6 + J8 + J9	
Bed niet goed	J5	Geen normaal matras zoals thuis In verband met veiligheid 'hufterproof' matras
Alles aan basismeubilair is aanwezig	J6	
Slaapkamer gehorig	J8 + J9	Te dunne muren

Figuur 9. codering slaapkamer van de jongeren in de huidige situatie

Slaapkamer gewenste situatie - jongeren		
Eigenschappen	Aantal	Kernwoorden
Raam helemaal open zetten	J1 + J2 + J3 + J8 + J9	In de huidige situatie zit hier een balk voor
Slot op het raam met eigen sleutel	J7	
Extra raam	J2	
Muur een kleurtje geven	J3	

Figuur 10. codering slaapkamer van de jongeren in de gewenste situatie

Slaapkamer huidige situatie – persoonlijk begeleiders		
Eigenschappen	Aantal	Kernwoorden
Komt de ontwikkeling van doelgroep wel ten goede	R2 + R4 + R5 + R6 + R7 + R8 + R9	
Komt de ontwikkeling van doelgroep niet ten goede	R3	
Geen mening	R1	
Slaapkamer te grote ruimte	R1 + R2 + R3	Compartimenteren, veiligheid (R1)
Slaapkamer te kleine ruimte		

Slaapkamer genoeg ruimte	R4 + R5 + R6 + R7 + R8 + R9	
Plaats slaapkamer begane grond		Pedagogische functie: veilige plek
Plaats slaapkamer eerste verdieping	R1 + R3 + R4 + R5 + R6 + R8 + R9	Pedagogische functie: veilige plek
Plaats slaapkamer eerste en tweede verdieping	R2 + R7	
Slaapkamer is geluidsarm	R7	
Slaapkamer is gehorig	R2 + R3 + R4 + R6 + R9	Dunne muren, plaats raam,
Niet ter sprake gekomen	R1 + R5 + R8	
Basisinrichting aanwezig	R1 + R2 + R3 + R4 + R5 + R6 + R7 + R8 + R9	Wastafel, bed, bureau, kast, stoel Hufferproof (R5)
Basisinrichting afwezig		

Figuur 11. codering slaapkamer door de persoonlijk begeleiders in de huidige situatie

Slaapkamer gewenste situatie – persoonlijk begeleiders		
Eigenschappen	Aantal	Kernwoorden
Plaats slaapkamer begane grond	R5 + R9	Overzicht (R5) Wanneer gebouw ronde vorm heeft (R9)
Plaats slaapkamer eerste verdieping	R2 + R3 + R4 + R6 + R7 + R8	Tweede verdieping wordt afgeraden (R2 + R8)
Plaats slaapkamer kan zowel begane grond als eerste verdieping	R1	Pedagogische functie: veilige plek dan boven, voor overzicht beneden (R1)
Ramen niet gericht op de tuin	R2	
Plaatsing ramen niet ter sprake gekomen	R1 + R3 + R4 + R5 + R6 + R7 + R8 + R9	

Figuur 12. codering slaapkamer door de persoonlijk begeleiders in de gewenste situatie